บทวิเคราะห์แรงงาน:

ผลกระทบสงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ ต่อเศรษฐกิจไทยและความต้องการแรงงาน

จัดทำโดย
ดร. เรืองรอง สุวรรณ์การ

ประจำเดือน มีนาคม พ.ศ. 2569

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านแรงงาน

Key Findings:

- **วิกฤตความขัดแย้งยกระดับ Supply-driven Shock ทางเศรษฐกิจ**
  สงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ สร้างภาวะช็อกฝั่งอุปทานอย่างฉับพลันผ่านราคาพลังงาน (น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG)) และต้นทุนโลจิสติกส์ที่พุ่งสูงขึ้น ผลักดันให้เศรษฐกิจเสี่ยงก้าวเข้าสู่ภาวะ Stagflation จากเงินเฟ้อที่พุ่งขึ้นเนื่องจากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น (Cost-push Inflation) ท่ามกลางการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว
- **ตลาดแรงงานเผชิญภาวะชะลอการจ้างงานและภาวะค่าจ้างโตไม่ทันค่าครองชีพ (Real-wage Squeeze)**
  ภาคธุรกิจตอบสนองต่อต้นทุนที่พุ่งสูงด้วยความระมัดระวังขั้นสูงสุด โดยการระงับการจ้างงานใหม่และหันไปพึ่งแรงงานที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ในขณะที่ค่าครองชีพที่สูงขึ้นจะกดดันค่าจ้างที่แท้จริง (Real Wage) ของลูกจ้างให้ลดลง ส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงกำลังซื้อภายในประเทศ
- **แรงงานนอกระบบกว่า 21 ล้านคนอยู่ในจุดเปราะบางสูงสุด**
  แรงงานกลุ่มนี้ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเกินครึ่งของแรงงานทั้งหมดและไม่มีสวัสดิการรองรับ จะได้รับผลกระทบรุนแรงจากการสูญเสียรายได้เมื่ออุปสงค์ในประเทศหดตัว โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ต้องเผชิญความเสี่ยงซ้ำซ้อนจากภาวะขาดแคลนปุ๋ยเคมีและต้นทุนปุ๋ยเคมีนำเข้าที่มีราคาพุ่งสูงขึ้น
- **ผลกระทบรายอุตสาหกรรมเกิดความแตกต่างอย่างชัดเจน (Sectoral Divergence)**
  ภาคการขนส่ง การท่องเที่ยว และยานยนต์ เผชิญผลกระทบเชิงลบรุนแรงจากต้นทุนที่แพงขึ้นและอุปสงค์ที่ลดลง ในทางตรงกันข้าม กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป จะได้รับอานิสงส์เชิงบวกและมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างโดดเด่น เพื่อรองรับความต้องการด้านความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) จากตะวันออกกลาง
- **ยกระดับสู่นโยบายตลาดแรงงานเชิงรุก (Active Labour Market Policies) เพื่อป้องกันปัญหาการว่างงานเรื้อรัง**
  ภาครัฐควรเปลี่ยนผ่านสู่การรักษาการจ้างงานเชิงรุก โดยบูรณาการมาตรการร่วมจ่ายค่าจ้าง (Co-payment) แบบขั้นบันไดเข้ากับการกำหนดเงื่อนไขให้ภาคธุรกิจต้องยกระดับทักษะแรงงาน (Upskill/Reskill) รวมถึงการให้สินเชื่อแบบผูกพันกับการห้ามเลิกจ้าง และการสร้างแพลตฟอร์มโอนย้ายแรงงานข้ามอุตสาหกรรมชั่วคราว (Cross-sectoral Job Matching) เพื่อสร้างความยืดหยุ่นและป้องกันปัญหาการว่างงานเรื้อรังอันจะนำไปสู่ผลกระทบทางเศรษฐกิจในระยะยาว (Long-term Scarring)

1. บทนำ

วิกฤตความขัดแย้งในตะวันออกกลางได้ยกระดับจากความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ สู่ภาวะช็อกทางเศรษฐกิจโลก (Global Economic Shock) อย่างเต็มรูปแบบ การพุ่งขึ้นของราคาน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเหลว (Liquefied Natural Gas: LNG) ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศไทยในฐานะประเทศผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ บทวิเคราะห์แรงงานฉบับนี้มุ่งวิเคราะห์ถึงกลไกการส่งผ่านผลกระทบจากสงครามสู่เศรษฐกิจมหภาคของไทยซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงของภาวะ Stagflation (เศรษฐกิจชะลอตัวร่วมกับ

ภาวะเงินเฟ้อสูง) แม้จะมีกลไกค่าเงินบาทที่อ่อนค่าเป็นตัวช่วยพยุงภาคการส่งออก แต่ผลกระทบด้านต้นทุนที่สูงขึ้นได้ลุกลามไปยังภาคการท่องเที่ยวและการบริโภคในประเทศ ส่งผลให้ตลาดแรงงานต้องเผชิญกับการชะลอการจ้างงาน การลดลงของค่าจ้างที่แท้จริง (Real Wage) และความเปราะบางที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ถูกซ้ำเติมจากวิกฤตต้นทุนปุ๋ยเคมี

นอกจากนี้ บทวิเคราะห์ฉบับนี้ยังเจาะลึกถึงความแตกต่างของผลกระทบรายอุตสาหกรรม (Sectoral Divergence) ที่ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานเข้มข้น บริการ และยานยนต์ ควบคู่ไปกับโอกาสการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปเพื่อรองรับความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) การทำความเข้าใจผลกระทบรายอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์การปรับตัวของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยบทวิเคราะห์แรงงานฉบับนี้มีโครงสร้างการนำเสนอครอบคลุม 7 หัวข้อหลัก ได้แก่ (1) สถานการณ์ความขัดแย้งสู่ภาวะช็อกทางเศรษฐกิจโลก (2) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทย (Macro Impacts on Thailand) (3) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจระดับมหภาคของไทยอิงตามฉากทัศน์ (4) ผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทยในภาพรวม (5) การวิเคราะห์รายอุตสาหกรรม (Sectoral Analysis) (6) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางรับมือ (Policy Recommendations and Mitigation) และ (7) บทสรุป โดยมีรายละเอียดดังนี้

2. สถานการณ์ความขัดแย้งสู่ภาวะช็อกทางเศรษฐกิจโลก

สถานการณ์ความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ณ ปัจจุบัน ได้ยกระดับจากความกังวลต่อความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical Risk Premium) ไปสู่ภาวะตื่นตระหนกที่กระทบเศรษฐกิจในวงกว้าง (Economy-wide Shock) เนื่องจากได้เข้าไปขัดขวางระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานโดยตรง ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2569 ความขัดแย้งได้ลุกลามกลายเป็นสงครามเต็มรูปแบบ ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกได้พุ่งสูงทะลุระดับ 91.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล และเกิดความปั่นป่วนในตลาดพลังงานทั้งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) อย่างรวดเร็ว โดยพบว่าในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ถึง 9 มีนาคม 2569 ราคาน้ำมันดิบได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นถึง 27.0% ในขณะที่ราคา LNG พุ่งทะยานขึ้นถึง 74.0% (ดังแสดงทิศทางราคาในรูปภาพที่ 2)

สาเหตุสำคัญคือการกระจุกตัวของความเสี่ยงในการขนส่งพลังงานของโลกบริเวณช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) (ดังแสดงจุดยุทธศาสตร์ในรูปภาพที่ 1) ซึ่งหน่วยงานด้านพลังงานมักระบุว่าช่องแคบนี้เป็นจุดยุทธศาสตร์ด้านน้ำมัน (Chokepoint) ที่สำคัญที่สุดของโลก โดยความขัดแย้งในตะวันออกกลางที่ปะทุขึ้นตั้งแต่วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2569 ได้นำไปสู่การปิดช่องแคบฮอร์มุซอย่างฉับพลัน ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2567 มีปริมาณน้ำมันดิบและปิโตรเลียมผ่านช่องแคบนี้ถึงราว 20 ล้านบาร์เรลต่อวัน คิดเป็น 1 ใน 5 ของปริมาณการบริโภคน้ำมันทั่วโลก[1] และหากพิจารณาข้อมูลเพียง 1 สัปดาห์ก่อนภาวะสงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ จะพบว่าปริมาณการค้าทางทะเลของโลกที่ต้องผ่านช่องแคบแห่งนี้ กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มสินค้าโภคภัณฑ์ที่เป็นต้นทุนหลักของไทย ได้แก่ น้ำมันดิบ 38.0%, ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) 19.0% และกลุ่มเคมีภัณฑ์ (รวมถึงปุ๋ยเคมี) 13.0% (ดังแสดงสัดส่วนการขนส่งในรูปภาพที่ 3) โดยมีปลายทางหลักคือตลาดในภูมิภาคเอเชียรวมทั้งประเทศไทย ทำให้ราคาพลังงานและปุ๋ยเคมีมีความอ่อนไหวเป็นพิเศษเมื่อความเสี่ยงในการขนส่งเพิ่มขึ้นหรือการเดินเรือถูกจำกัด ซึ่งปัจจุบันพบว่าจำนวนเรือที่สัญจรผ่านเส้นทางนี้ได้ลดลงอย่างรุนแรง โดยจากเดิมที่มีจำนวนเฉลี่ย 129 ลำต่อวัน (ในช่วงวันที่ 1-27 กุมภาพันธ์ 2569) ได้ปรับตัวลดลงถึง 97.0% จนแทบจะหยุดชะงักเหลือเพียง 4 ลำต่อวัน (ดังแสดงในรูปภาพที่ 4)

ในมิติของผลกระทบระดับมหภาค (Macro Shock) ความรุนแรงของเหตุการณ์นี้เทียบเคียงได้กับวิกฤตน้ำมัน (Oil Crisis) ในอดีต เนื่องจากผลกระทบที่เกิดจากภาวะช็อกฝั่งอุปทาน (Supply-driven Shock) ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แม้จะมีการประสานงานเพื่อระบายน้ำมันสำรองเชิงยุทธศาสตร์จากหลายประเทศ แต่มาตรการดังกล่าวเป็นเพียงการบรรเทาปัญหาระยะสั้น ไม่ใช่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง การส่งผ่านผลกระทบมายังประเทศไทยเกิดขึ้นผ่าน 3 ช่องทางหลัก ได้แก่

[1] อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานสารสนเทศด้านพลังงานของสหรัฐฯ (U.S. Energy Information Administration: EIA)

- **ช่องทางด้านราคาพลังงานและต้นทุนค่าขนส่ง**
  ราคาน้ำมันดิบและ LNG ที่สูงขึ้นทำให้มูลค่าการนำเข้าของไทยเพิ่มขึ้น ผลักดันต้นทุนการขนส่งและค่าไฟฟ้าในประเทศให้สูงขึ้น (ทั้งทางตรงและผ่านกลไกค่าไฟฟ้าผันแปร (Ft)) และบีบให้อัตรากำไรในภาคส่วนที่ใช้พลังงานเข้มข้นลดลง
- **ช่องทางด้านการค้าโลกและห่วงโซ่อุปทาน**
  สงครามถูกระบุว่าเป็นความเสี่ยงเชิงลบ (Downside Risk) ที่สำคัญต่อการเติบโตของการค้าโลกในปี 2569 ผ่านทางราคาพลังงาน การหยุดชะงักของการเดินเรือ และผลกระทบต่อเนื่อง (รวมถึงโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้องกับปุ๋ยและอาหาร) ในฐานะศูนย์กลางการผลิตที่พึ่งพาการค้าสูง ไทยจึงมีความเปราะบางต่ออุปสงค์ต่างประเทศที่อ่อนแอลงและอุปสรรคทางการค้าที่เพิ่มขึ้น
- **ช่องทางด้านความเชื่อมั่น ภาวะการเงิน และการเดินทาง**
  การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Aversion) อาจทำให้ภาวะการเงินตึงตัว การลงทุนหยุดชะงัก และลดการเดินทางท่องเที่ยว สำหรับภาคการบินโดยเฉพาะ น้ำมันถือเป็นต้นทุนส่วนใหญ่ และราคาที่พุ่งสูงมักจะถูกส่งผ่านไปยังค่าโดยสาร ซึ่งอาจกดดันปริมาณนักท่องเที่ยวและความต้องการบริการที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว

ซึ่งผลกระทบทางเศรษฐกิจมหภาคจากทั้ง 3 ช่องทางนี้ จะถูกส่งผ่านต่อไปยัง ตลาดแรงงานไทย อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในมิติของการระงับการจ้างงานใหม่ ภาวะค่าจ้างโตไม่ทันค่าครองชีพ (Real-wage Squeeze) และผลกระทบที่แตกต่างกันในแต่ละภาคอุตสาหกรรม (Sectoral Divergence) ดังที่จะทำการวิเคราะห์ในหัวข้อถัดไป

รูปภาพที่ 1 แสดงแผนที่ช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz)

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ข่าว เรื่อง “Why the Strait of Hormuz Matters So Much in the Iran War” ผู้แต่ง: Gavin Butler, Toby Mann, Patrick Jackson and BBC Persian จากสำนักข่าว BBC News

ที่มา: สำนักข่าว BBC News

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านแรงงาน

รูปภาพที่ 2 แสดงราคาน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) รายวัน ตั้งแต่ 1 มกราคม 2567 – 9 มีนาคม 2569

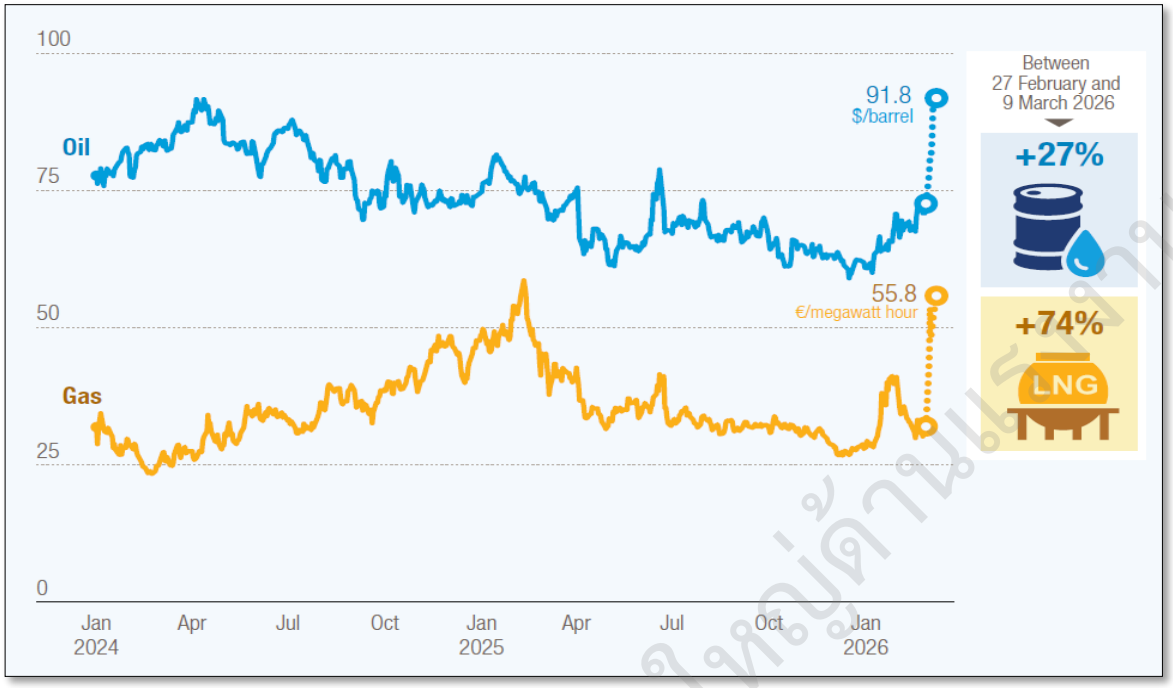

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “Strait of Hormuz Disruptions: Implications for Global Trade and Development” จาก United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

ที่มา: United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

รูปภาพที่ 3 แสดงสัดส่วนปริมาณการค้าทางทะเลของโลกผ่านช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) 1 สัปดาห์ก่อนภาวะสงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ

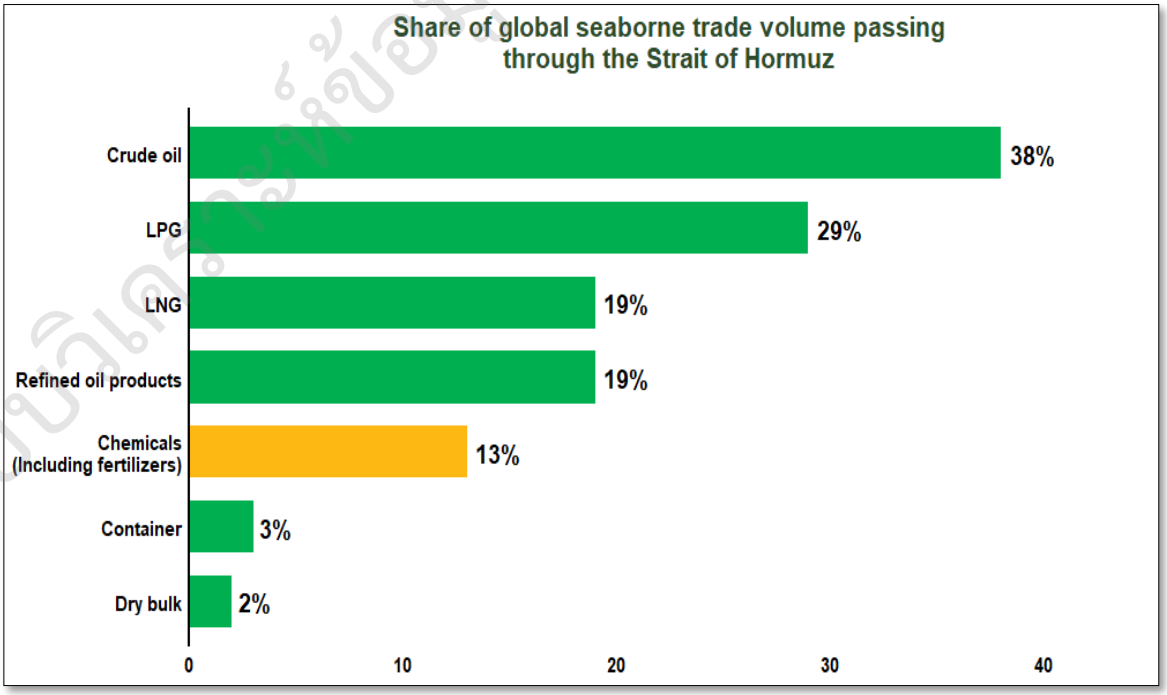

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “ทิศทางเศรษฐกิจโลกและไทย” จากศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch)

ที่มา: UN Trade and Development และศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch)

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ด้านเศรษฐกิจ

รูปภาพที่ 4 แสดงจำนวนเรือที่แล่นผ่านช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz) ต่อวัน ในช่วงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ – 7 มีนาคม 2569

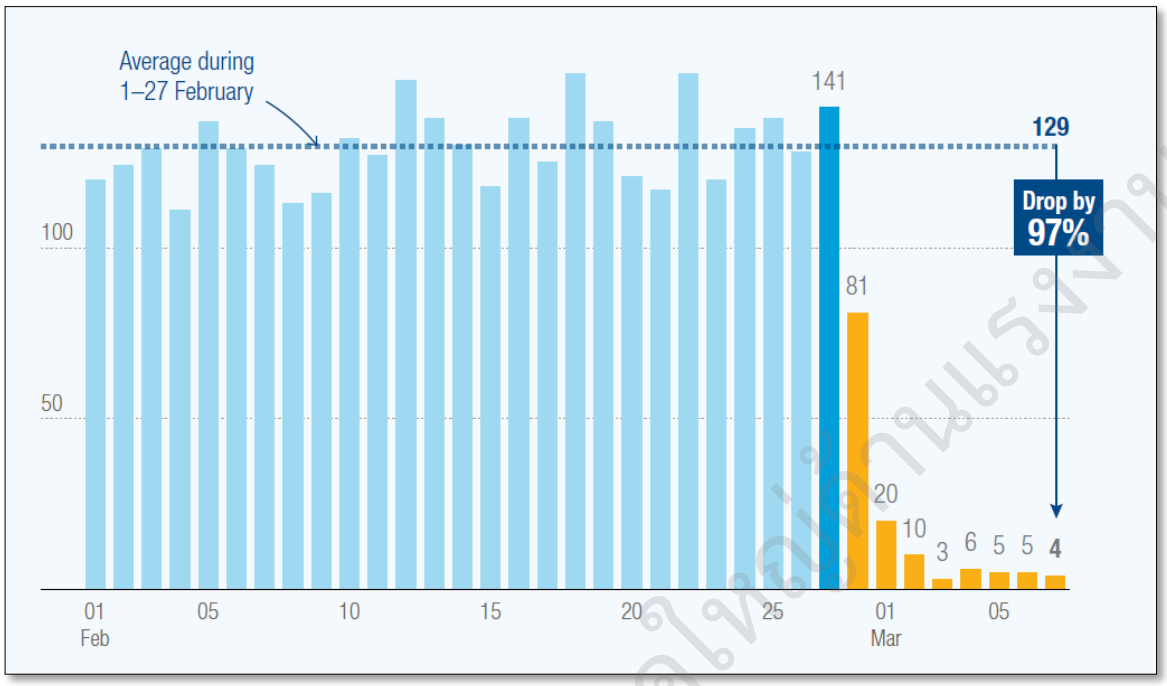

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง "Strait of Hormuz Disruptions: Implications for Global Trade and Development" จาก United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

ที่มา: United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

3. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทย (Macro Impacts on Thailand)

เศรษฐกิจไทยมีความเปราะบางในระดับที่สูงกว่าหลายประเทศ เนื่องจากโครงสร้างเศรษฐกิจตั้งอยู่บนการเชื่อมโยงของ 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ การพึ่งพาการนำเข้าพลังงานในระดับสูง, โมเดลธุรกิจที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลัก และโครงสร้างที่พึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวในระดับสูง

3.1 วิกฤตราคาพลังงานและการพึ่งพาการนำเข้า (Energy Import Dependence)

ความเปราะบางของไทยสะท้อนชัดเจนในโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ (รวมถึง LNG) คือสินค้านำเข้าที่มีมูลค่าสูงสุดในอันดับต้น ๆ เสมอ เมื่อราคาโลกพุ่งสูงขึ้น แม้เราจะนำเข้าในปริมาณเท่าเดิม แต่มูลค่าที่ต้องจ่ายกลับเพิ่มขึ้นมหาศาล (Import Bill Shock) นอกจากนี้ โครงสร้างการผลิตไฟฟ้าของไทยยิ่งขยายผลกระทบให้หนักมากยิ่งขึ้น ในปี 2567 การผลิตไฟฟ้าจากก๊าซธรรมชาติมีสัดส่วนสูงถึง 58% ความผันผวนของราคา LNG จึงเป็นปัจจัยผลักดันต่อต้นทุนในระดับมหภาคโดยตรง

นอกจากปริมาณการนำเข้าที่สูงแล้ว SCB EIC ยังชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางเชิงโครงสร้างที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ประเทศไทยมีประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่เป็นรองคู่แข่งในภูมิภาค สะท้อนจากอัตราส่วนการใช้พลังงานต่อผลผลิตทางเศรษฐกิจ (Energy Intensity[2]) ที่สูงกว่าหลายประเทศในเอเชีย ประกอบกับข้อมูลเฉลี่ยในปี 2565-2567 ที่พบว่าไทยมีการนำเข้าน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติสุทธิสูงถึงราว 8% ของ GDP โครงสร้างที่ทับซ้อนกันนี้สะท้อนว่า ทุก ๆ การเติบโตของเศรษฐกิจและการจ้างงานในภาคการผลิตของไทย จำเป็นต้องพึ่งพาการใช้พลังงานในอัตราที่สูงกว่าคู่แข่ง ทำให้เมื่อเกิดภาวะช็อกทางพลังงาน ภาคธุรกิจไทยจึงได้รับผลกระทบต่อต้นทุนรุนแรงกว่าและสูญเสียความสามารถในการแข่งขันได้เร็วกว่าประเทศอื่น

[2] อัตราส่วนการใช้พลังงานต่อผลผลิตทางเศรษฐกิจ หรือ Energy Intensity เป็นมาตรวัดที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการใช้พลังงานระดับมหภาค โดยเปรียบเทียบปริมาณพลังงานที่ถูกใช้ไปกับมูลค่า GDP ที่ประเทศสร้างขึ้น ทั้งนี้ค่า Energy Intensity ที่ลดลงจะสะท้อนให้เห็นถึงการพึ่งพาพลังงานที่ลดลงในกระบวนการผลิต หรือความคุ้มค่าในการใช้พลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น (SCB EIC, 2569)

ระบบสืบค้นข้อมูลสมาชิกใหม่สำนักงานแรงงาน

หากพิจารณาจากแผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ (Gas Plan 2567) ของกระทรวงพลังงาน สัดส่วนการจัดหาก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศมีแนวโน้มลดลงมาอย่างต่อเนื่อง จาก 55% ในปี 2567 คาดว่าจะลดเหลือเพียง 36% ในปี 2580 ในขณะที่ความจำเป็นต้องนำเข้า LNG กลับเพิ่มสูงขึ้น โครงสร้างนี้ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจไทยมีความอ่อนไหวเชิงโครงสร้างต่อราคาพลังงานโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

3.2 แรงกดดันเงินเฟ้อผ่านต้นทุนการผลิตและการขนส่ง (Cost-push Inflation)

ไทยก้าวเข้าสู่ปี 2569 ด้วยอัตราเงินเฟ้อที่ค่อนข้างต่ำ โดยการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) เฉลี่ยในปี 2568 หดตัวเล็กน้อยเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า (%YoY) ซึ่งเป็นผลจากการที่ราคาพลังงานในตลาดโลกอยู่ในระดับต่ำและมาตรการอุดหนุนของรัฐบาล ทว่า วิกฤตสงครามครั้งนี้มีศักยภาพที่จะพลิกทิศทางเงินเฟ้อของไทยแบบกลับด้านอย่างฉับพลัน จากภาวะเงินเฟ้อต่ำจะถูกผลักดันอย่างรุนแรงเข้าสู่ภาวะเงินเฟ้อจากต้นทุน (Cost-push Inflation) เมื่อต้นทุนพลังงานแพงขึ้น ดังแสดงในรูปภาพที่ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญของราคาน้ำมันดิบโลกที่ส่งผ่านไปยังอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของไทย

การประเมินจากศูนย์วิจัย Krungthai COMPASS ชี้ให้เห็นถึงแรงกดดันด้านต้นทุนที่ชัดเจน โดยคาดการณ์ว่าราคาน้ำมันดิบดูไบอาจพุ่งสูงขึ้นถึง 106-140 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรลในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม 2569 ซึ่งจะส่งผ่านโดยตรงไปยังราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลในประเทศ ที่มีโอกาสปรับตัวทะลุระดับ 40 บาทต่อลิตรภายในเดือนเมษายน 2569 และอาจจะแตะระดับ 45.30 บาทต่อลิตรในเดือนพฤษภาคม 2569 หากการอุดหนุนจากภาครัฐถึงขีดจำกัด นอกจากนี้ ยังมีแรงกดดันจากค่าไฟฟ้าที่อาจปรับเพิ่มขึ้นแตะระดับ 4.14 บาทต่อหน่วยไฟฟ้า ในช่วงเดือนกันยายนถึงธันวาคม 2569 ตามต้นทุนก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) ที่สูงขึ้น ควบคู่ไปกับค่าระวางเรือขนส่งสินค้าทางทะเลที่ปรับตัวสูงขึ้นในหลายเส้นทาง

ราคาพลังงานและค่าขนส่งที่แพงขึ้นอย่างมากจากเหตุสงครามในครั้งนี้ไม่ได้หยุดอยู่เพียงแค่ผลกระทบต่อผู้ใช้ยานพาหนะ แต่จะแฝงตัวเข้าไปอยู่ในต้นทุนค่าขนส่งสินค้า ค่าหีบห่อ และค่าดำเนินการของทุกอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจที่มีสัดส่วนต้นทุนพลังงานและไฟฟ้าสูง เช่น ธุรกิจขนส่งสินค้า ธุรกิจคลังสินค้า ธุรกิจผลิตปูนซีเมนต์ และธุรกิจโรงแรม ผู้ประกอบการที่ไม่สามารถแบกรับต้นทุนได้นาน จะส่งผ่านภาระนี้ไปยังผู้บริโภคผ่านการขึ้นราคาสินค้า ทำให้ค่าครองชีพของประชาชนพุ่งสูงขึ้น แม้ว่าความต้องการซื้อ (อุปสงค์) ในประเทศจะไม่ได้แข็งแกร่งเลยก็ตาม ซึ่งปัจจัยหลักเกิดจากภาวะเศรษฐกิจที่เติบโตต่ำและการมีหนี้ครัวเรือนเทียบกับ GDP ในระดับสูง

3.3 ความเสี่ยงต่อภาวะ Stagflation (Stagflation Risk)

ก่อนเกิดสงครามเต็มรูปแบบ ธนาคารแห่งประเทศไทยและสถาบันวิจัยหลายแห่งคาดการณ์การเติบโตของ GDP ไทยในปี 2569 ไว้ค่อนข้างระมัดระวังที่ระดับ 1.5 – 2.0% เท่านั้น การเผชิญกับภาวะช็อกทางพลังงานที่รุนแรงเช่นนี้ จึงเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาให้เกิดภาวะ Stagflation ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เศรษฐกิจเติบโตชะลอตัว (Stagnation) ควบคู่ไปกับอัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับสูง (Inflation) ล่าสุด ศูนย์วิจัย SCB EIC ได้ประเมินผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว โดยปรับลดประมาณการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP Growth Rate) ของไทยในปี 2569 ลงเหลือเพียง 1.4% ในขณะที่คาดการณ์อัตราเงินเฟ้อทั่วไปจะพุ่งสูงถึง 3.2% อันเป็นผลกระทบโดยตรงจากราคาพลังงานและความไม่แน่นอนที่สูงขึ้นมาก นอกจากนี้ ยังระบุด้วยว่าเศรษฐกิจไทยมีความเสี่ยงเชิงลบ (Downside Risk) เพิ่มเติมอีกหากสงครามยืดเยื้อ

ต้นทุนและราคาสินค้าที่พุ่งสูงจะไปกดดันรายได้ที่แท้จริง (Real Income) ของประชาชน และบีบอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) ของภาคธุรกิจให้แคบลง ส่งผลให้การบริโภคและการลงทุนหดตัวลง ในขณะเดียวกัน องค์การการค้าโลก (WTO) ได้ประเมินว่าสงครามจะฉุดรั้งการเติบโตของการค้าโลก ซึ่งจะกลายเป็นแรงกดดันซ้ำเติมเศรษฐกิจไทยที่ต้องพึ่งพาการส่งออกให้ฟื้นตัวได้ยากยิ่งขึ้นไปอีก

3.4 พลวัตของอัตราแลกเปลี่ยน: กลไกเงินบาทอ่อนค่า (The Baht as a Shock Absorber)

ท่ามกลางปัจจัยลบ อัตราแลกเปลี่ยนทำหน้าที่เป็นเบาะรองรับแรงกระแทก (Shock Absorber) ได้ในระดับหนึ่ง การนำเข้าพลังงานราคาแพงทำให้ไทยมีแนวโน้มขาดดุลการค้า ซึ่งกดดันให้เงินบาทอ่อนค่าลง อย่างไรก็ดี กลไกนี้เป็นผลดีต่อการประคองเศรษฐกิจในอีกมุมหนึ่ง เพราะเงินบาทที่อ่อนค่าจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านราคาให้กับภาคการส่งออก

สินค้าและช่วยพยุงรายได้ในรูปเงินบาทของผู้ส่งออก แต่กลไกนี้ก็เปรียบเสมือนดาบสองคม เพราะเงินบาทที่อ่อนค่ายิ่งไปซ้ำเติมให้ต้นทุนการนำเข้าพลังงานที่ต้องชำระด้วยสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐมีราคาแพงขึ้นไปอีก นำไปสู่ปัญหาเงินเฟ้อจากการนำเข้า (Imported Inflation)

3.5 ข้อจำกัดของภาคการท่องเที่ยว: เครื่องยนต์หลักทางเศรษฐกิจที่อาจสะดุดลง (Tourism Constraints)

การท่องเที่ยวคือเครื่องยนต์หลักที่ช่วยพยุงเศรษฐกิจไทยมาโดยตลอด ในปี 2567 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติถึงกว่า 35.5 ล้านคน อย่างไรก็ตาม ในภาวะสงครามยืดเยื้อ ภาคการท่องเที่ยวจะเผชิญกับข้อจำกัดที่รุนแรง ต้นทุนน้ำมันอากาศยาน (Jet Fuel) ซึ่งคิดเป็นกว่า 30% ของต้นทุนสายการบิน จะถูกผลักภาระไปยังผู้โดยสารผ่านค่าตั๋วเครื่องบินที่แพงขึ้นมาก (Fuel Surcharge) เมื่อรวมค่าเดินทางที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมากเข้ากับบรรยากาศความกังวลด้านความปลอดภัย นักท่องเที่ยวจำนวนมากจะตัดสินใจชะลอหรือยกเลิกการเดินทาง (Risk Aversion)

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch) ชี้ให้เห็นถึงความเปราะบางในเชิงคุณภาพของนักท่องเที่ยว โดยระบุว่า แม้ตลาดท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและอิสราเอลมีเพียงราว 3.0% ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด แต่เป็นกลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงมาก และเป็นแหล่งรายได้หลักของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) นอกจากนี้ ปัญหาการชะงักงันของเส้นทางการบินข้ามทวีป อาจส่งผลให้ไทยสูญเสียจำนวนนักท่องเที่ยวตลาดระยะไกล (Long Haul) ไปกว่า 1 ล้านคน หรือคิดเป็นเม็ดเงินรายได้ที่สูญเสียไปถึง 8 หมื่นล้านบาท สิ่งนี้จะสร้างข้อจำกัดการเติบโตของภาคการท่องเที่ยว ทำให้ไม่สามารถแบกรับภาระการขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้เหมือนในช่วงสถานการณ์ปกติ

อย่างไรก็ดี ผลกระทบที่ได้กล่าวไปข้างต้นจะทวีความรุนแรงหรือลดลงนั้น จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์สงครามว่าจะจบลงในระยะเวลาอันสั้นหรือจะยืดยาวออกไป ดังนั้น การทำความเข้าใจผลกระทบผ่านฉากทัศน์ในแต่ละแบบอาจช่วยให้มองเห็นได้ในหลายมุมมอง ดังแสดงในหัวข้อถัดไป

รูปภาพที่ 5 แสดงการเปลี่ยนแปลงของเงินเฟ้อไทยได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญจากราคาน้ำมันดิบโลก

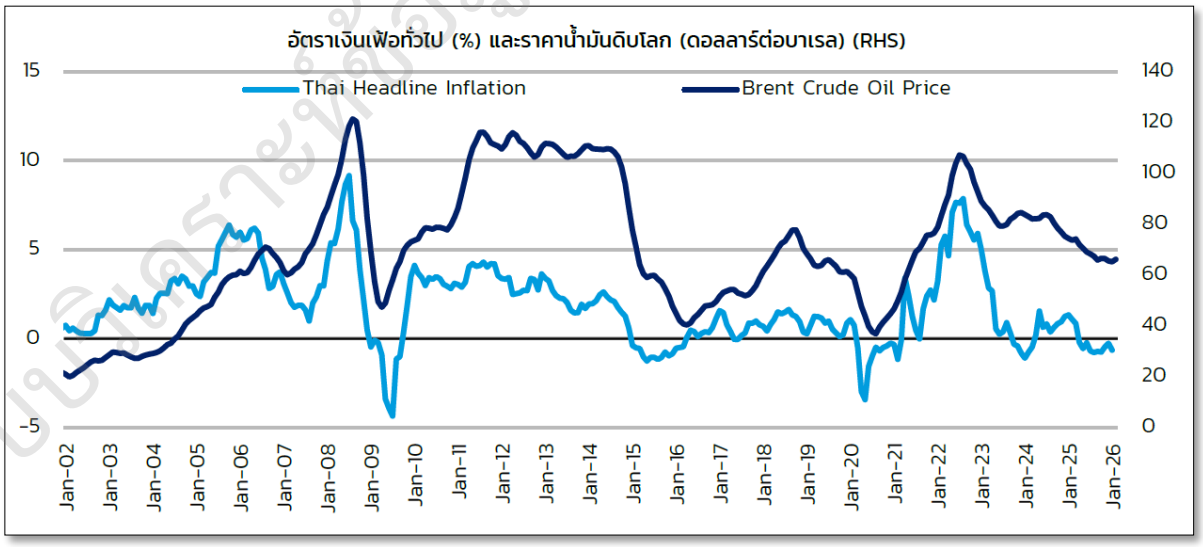

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “KKP ปรับประมาณการ GDP ปี 2569 1.8% แต่ความเสี่ยงจากราคาน้ำมันยังเป็นปัจจัยกดดันสำคัญ” ผู้แต่ง: ลัทธกิตติ์ ลาภอุดมการ จาก KKP Research

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ และ KKP Research

4. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจระดับมหภาคของไทยอิงตามฉากทัศน์

การประเมินเชิงปริมาณจากแหล่งข้อมูลของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจของไทยที่น่าเชื่อถือ ภายใต้วิกฤตน้ำมันและโลจิสติกส์จากภาวะสงคราม เนื่องจากประเทศไทยเป็นผู้นำเข้าน้ำมันสุทธิ (Net Oil Importer) และมีสัดส่วนการนำเข้าน้ำมันดิบจากตะวันออก

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ด้วยปัญญาประดิษฐ์

กลางค่อนข้างสูง ราว 58% ของปริมาณการนำเข้าน้ำมันดิบของประเทศ ดังนั้นวิธีที่มีประโยชน์ในการจัดแนวทางตัวเลขประเมินจากการสังเคราะห์ข้อมูลของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจชั้นนำ คือ การพิจารณาให้เป็นฉากทัศน์ที่อิงตามระดับความรุนแรงของสงคราม ได้แก่ อยู่ในวงจำกัด, ระดับปานกลาง และทวีความรุนแรง โดยอิงจากระยะเวลาของสงคราม ระยะเวลาการปิดช่องแคบฮอร์มุซ และระดับราคาน้ำมันดิบ[3] ดังสรุปในตารางที่ 1

4.1 ฉากทัศน์ที่ 1: กระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทยในวงจำกัด (จบเร็วภายใน 1-2 เดือน)

ภาวะขาดแคลนน้ำมันจะเกิดขึ้นเป็นปัญหาระยะสั้น โดยประเมินว่าการปิดช่องแคบฮอร์มุซจะกินระยะเวลาเพียง 1-2 เดือน ก่อนจะสามารถกลับมาเปิดการขนส่งได้ตามปกติ ถึงแม้ราคาน้ำมันดิบจะอยู่ในระดับที่สูงประมาณ 85-90 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล แต่จะเริ่มปรับตัวลดลงกลับมาสู่ภาวะปกติที่ประมาณ 68 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ได้ภายใน 2 เดือน เงินเฟ้อจะมีแนวโน้มปรับเพิ่มขึ้นจากกรณีฐาน (0.4% YoY) มาอยู่ที่ประมาณ 1.2-1.6% และอัตราการเติบโตของ GDP ไทยอาจลดลงจากกรณีฐาน (1.9% YoY) ราว 0.2-0.3%

ในมิติของแรงงาน ภาคธุรกิจจะใช้ความระมัดระวังโดยเริ่มชะลอการจ้างงานใหม่ (Hiring Freeze) เพื่อรอดูสถานการณ์ แต่จะยังไม่มีการลดคนหรือลดชั่วโมงทำงานของลูกจ้างปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ

4.2 ฉากทัศน์ที่ 2: กระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทยในระดับปานกลาง (ยืดเยื้อประมาณ 4-6 เดือน)

หากสถานการณ์ยืดเยื้อมากขึ้นประมาณ 4-6 เดือน จนส่งผลให้การเดินเรือผ่านช่องแคบฮอร์มุซหยุดชะงักตลอดช่วงเวลาดังกล่าว และราคาน้ำมันดิบทรงตัวอยู่ในระดับสูงที่ประมาณ 95-100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล จะส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปปรับเพิ่มขึ้นจากกรณีฐานมาอยู่ที่ประมาณ 1.9-2.3% และอัตราการเติบโตของ GDP ไทยอาจลดลงจากกรณีฐานราว 0.4-0.5% ซึ่งจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Stagflation อย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับมิติแรงงาน ค่าครองชีพที่สูงขึ้นจะเริ่มกดดันค่าจ้างที่แท้จริง (Real Wage) ของลูกจ้าง ในขณะที่นายจ้างในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจะเริ่มมาตรการลดต้นทุนผ่านการตัดลดชั่วโมงการทำงานล่วงเวลา (OT) และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจ้างงานโดยหันไปพึ่งพาแรงงานสัญญาจ้างระยะสั้นที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

4.3 ฉากทัศน์ที่ 3: กระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของไทยในระดับรุนแรง (ยืดเยื้อมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป)

หากสถานการณ์ยืดเยื้อยาวนานมากกว่า 6 เดือน จนนำไปสู่การปิดช่องแคบฮอร์มุซอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับระดับราคาน้ำมันดิบพุ่งสูงขึ้นและทรงตัวอยู่ในระดับประมาณ 110-130 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ซึ่งในฉากทัศน์นี้ หากรัฐบาลไม่สามารถอุดหนุนราคาพลังงานและค่าครองชีพภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้เงินเฟ้อทั่วไปพุ่งสูงขึ้นจากกรณีฐานไปอยู่ที่ประมาณ 3.0-4.5% และอัตราการเติบโตของ GDP ไทยจะลดลงจากกรณีฐานราว 0.6-0.9%

ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจในระดับนี้จะสร้างบาดแผลลึกต่อตลาดแรงงาน ธุรกิจที่แบกรับต้นทุนไม่ไหวอาจจำเป็นต้องใช้มาตรการลดกำลังคน (Layoffs) หรือให้พนักงานหยุดงานชั่วคราว (Furloughs) ขณะที่กลุ่มแรงงานนอกระบบจะกลายเป็นกลุ่มที่เปราะบางที่สุดและได้รับผลกระทบจากการสูญเสียรายได้อย่างรุนแรงและฉับพลัน

จะเห็นได้ว่าสัดส่วนที่มีนัยสำคัญของความผันผวนด้านเงินเฟ้อในทั้งสามฉากทัศน์นั้น ถูกขับเคลื่อนโดยวิกฤตราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่ส่งผ่านราคาพลังงาน ซึ่งตอกย้ำว่าเหตุใดสงครามหรือความขัดแย้งนี้จึงเป็นเหตุการณ์ทางฝั่งอุปทาน (Supply Side) และช่องทางส่งผลกระทบมาสู่ต้นทุนของเอกชนไทยเป็นหลัก ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร. นุวัติ หนูขวัญ และ ดร. พิมพ์ มโนพิโมกษ์ (2566)[4] จากสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยภายนอก (Global Shocks) โดยเฉพาะราคาน้ำมันดิบโลก คือกลไกหลักที่อธิบายความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของไทยได้มากกว่า 40%

---

[3] ธนาคารแห่งประเทศไทยระบุราคาน้ำมันมีผลต่ออัตราเงินเฟ้อและอัตราการเติบโตของ GDP ในทิศทางตรงกันข้าม โดยหากราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น 10% จะส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น 0.5% และอัตราการเติบโตของ GDP ไทยลดลง 0.1%

[4] งานวิจัยเรื่อง Disaggregated Inflation Dynamics in Thailand: Which Shocks Matter?

นอกจากผลกระทบด้านเงินเฟ้อแล้ว ต้นทุนพลังงานที่สูงขึ้นยังบั่นทอนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ โดยคุณดนุชา พิชยนันท์ เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช. หรือ สภาพัฒน์) ระบุว่าทุก ๆ การปรับขึ้นราคาน้ำมันดีเซลภายในประเทศ 1 บาทต่อลิตร จะส่งผลกระทบให้อัตราการเติบโตของ GDP ไทยลดลงประมาณ 0.02% ข้อมูลเชิงประจักษ์จากทั้งสองสถาบันนี้จึงเป็นการย้ำให้เห็นว่า นโยบายราคาเชื้อเพลิงขายปลีกและขีดความสามารถในการอุดหนุนของภาครัฐเพื่อเป็นกันชน (Buffer) จากราคาพลังงานโลก สามารถกำหนดทิศทางผลลัพธ์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตารางที่ 1 แสดงการสรุปภาพรวมผลกระทบต่อเศรษฐกิจและตลาดแรงงานไทย อิงตาม 3 ฉากทัศน์ความรุนแรงและระยะเวลาในการปิดช่องแคบฮอร์มุซ

ดัชนีวัดผลกระทบ (Indicators)	3 ฉากทัศน์ที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะสงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ		
	ฉากทัศน์ที่ 1: อยู่ในวงจำกัด	ฉากทัศน์ที่ 2: ระดับปานกลาง	ฉากทัศน์ที่ 3: ทวีความรุนแรง
ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์	สูงสุด	ปานกลาง	น้อยที่สุด
ระยะเวลาการปิดช่องแคบฮอร์มุซ	ไม่เกิน 2 เดือน	4-6 เดือน	ไม่มีกำหนด
ระยะเวลาของสงคราม	จบเร็วภายใน 1-2 เดือน	ยืดเยื้อ 4-6 เดือน	ยืดเยื้อมากกว่า 6 เดือนขึ้นไป
สมมติฐานราคาน้ำมันดิบ	85-90 ดอลลาร์/บาร์เรล (และลดลงสู่ 68 ดอลลาร์/บาร์เรล)	95-100 ดอลลาร์/บาร์เรล	110-130 ดอลลาร์/บาร์เรล
ผลกระทบต่อ GDP ไทย	ลดลงจากกรณีฐาน 0.2%-0.3%	ลดลงจากกรณีฐาน 0.4%-0.5%	ลดลงจากกรณีฐาน 0.6%-0.9%
ผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อ	เพิ่มขึ้นจากกรณีฐาน สู่ระดับ 1.2%-1.6%	เพิ่มขึ้นจากกรณีฐาน สู่ระดับ 1.9%-2.3%	เพิ่มขึ้นจากกรณีฐาน สู่ระดับ 3.0%-4.5%
นัยต่อตลาดแรงงานไทย	ธุรกิจเริ่มชะลอรับพนักงานใหม่	ตัดลดชั่วโมง OT และพึ่งพาแรงงานยืดหยุ่น	เสี่ยงต่อการลดกำลังคนและค่าจ้างแท้จริงหดตัว

หมายเหตุ: 1. รวบรวมข้อมูลโดยผู้จัดทำบทวิเคราะห์แรงงานจากการประเมินและสังเคราะห์ภาพรวมของ SCB EIC, ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch), KKP Research, Krungthai COMPASS และวิจัยกรุงศรี (Krungsri Research)

2. กรณีฐาน (Base Case) คือกรณีก่อนเกิดเหตุการณ์สงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch) ประมาณการการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP Growth Rate) ของไทยอยู่ที่ 1.9% (YoY) และอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) เท่ากับ 0.4% (YoY) ซึ่งเป็นการประเมินโดยอ้างอิงข้อมูลพื้นฐานจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช. หรือ สภาพัฒน์) และกระทรวงพาณิชย์

ที่มา: SCB EIC, ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch), KKP Research, Krungthai COMPASS และวิจัยกรุงศรี (Krungsri Research)

5. ผลกระทบต่อตลาดแรงงานไทยในภาพรวม

เนื่องจากวิกฤตสงครามในครั้งนี้ขับเคลื่อนผ่านฝั่งอุปทาน (Supply-side Shock) ผลกระทบจึงมักจะไม่สะท้อนออกมาในรูปของการปลดคนงานครั้งใหญ่ในทันทีทันใด แต่จะค่อย ๆ ซึมลึกผ่านการปรับโครงสร้างต้นทุนและกำลังซื้อที่หดหายไปของภาคครัวเรือน

5.1 ทิศทางการจ้างงานในภาพรวม: ชะลอรับคนและบริหารความเสี่ยง (Hiring Slowdown)

เมื่อธุรกิจต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนซ้อนทับ (Double Uncertainty) คือ ยอดขายมีโอกาสลดลงขณะที่ต้นทุนมีโอกาสพุ่งสูงขึ้น ผู้ประกอบการจะเข้าสู่โหมดระมัดระวังขั้นสูงสุด โดยกลยุทธ์ที่พบเห็นได้ทั่วไปคือ

- การระงับการจ้างงานใหม่ โดยผู้ประกอบการจะชะลอการขยายกิจการและหยุดรับพนักงานในตำแหน่งที่เปิดใหม่
- ลดการจ้างคนทดแทน ซึ่งหากมีพนักงานลาออก ธุรกิจอาจพิจารณาไม่รับพนักงานใหม่เข้ามาทดแทน แต่ใช้วิธีเกลี่ยงานให้พนักงานที่เหลืออยู่รับผิดชอบเพิ่มขึ้น
- หันไปพึ่งพาแรงงานที่มีความยืดหยุ่น โดยหน่วยงานจะนิยมจ้างพนักงานแบบสัญญาระยะสั้น, Outsource หรือ Gig Worker มากขึ้น โดยเฉพาะในภาคบริการและการท่องเที่ยว เพื่อให้ง่ายต่อการปรับลดต้นทุนหากสถานการณ์สงครามในครั้งนี้เลวร้ายลง

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานภาคการผลิตและบริการ

5.2 ผลกระทบต่อลูกจ้างในประเด็นภาวะค่าจ้างโตไม่ทันค่าครองชีพ (Real-wage Squeeze)

เมื่อเงินเฟ้อพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วจากต้นทุนพลังงาน การปรับขึ้นเงินเดือนประจำปีมักจะไม่สามารถไล่ตามทันกับภาวะราคาสินค้าที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นได้ทัน ข้อมูลชี้ว่าการปรับขึ้นเงินเดือนเฉลี่ยของไทยมักอยู่ในระดับปานกลางที่ประมาณ 4-5% ซึ่งหากเงินเฟ้อเร่งตัวสูงกว่าระดับนี้ จะส่งผลให้ค่าจ้างที่แท้จริง (Real Wage) ของพนักงานลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch) ดังแสดงในรูปภาพที่ 6 ได้ตอกย้ำให้เห็นถึงภาระค่าครองชีพที่พุ่งสูงขึ้น โดยระบุว่า โครงสร้างรายจ่ายของครัวเรือนไทยมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะและการเดินทางสูงถึง 15.5% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ดังนั้น เมื่อราคาน้ำมันเชื้อเพลิงปรับตัวสูงขึ้น ภาระค่าใช้จ่ายในหมวดการเดินทางจะเพิ่มขึ้นแบบหลีกเลี่ยงไม่ได้ บีบให้อำนาจซื้อ (Purchasing Power) หรือเงินรายได้ที่เหลือสำหรับการบริโภคในหมวดอื่น ๆ หดตัวลงอย่างรุนแรง นั่นหมายความว่า แม้ทุกคนจะมีงานทำและได้เงินเดือนเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่อำนาจซื้อสินค้ากลับลดลง สิ่งนี้จะกดดันให้ครัวเรือนต้องรัดเข็มขัด ลดการจับจ่ายใช้สอยในสินค้าฟุ่มเฟือย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ไปยังธุรกิจค้าปลีก ร้านอาหาร และธุรกิจ SME ทั่วประเทศ

5.3 ความเปราะบางของแรงงานนอกระบบ (Informality and Hardship)

ตลาดแรงงานไทยมีลักษณะเฉพาะคือสัดส่วนแรงงานนอกระบบ (Informal Workers) สูงมาก ข้อมูลชี้ว่ามีแรงงานกลุ่มนี้กว่า 21 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนเกินครึ่งของแรงงานทั้งหมด และกระจุกตัวอยู่ในภาคการเกษตร ค้าขายรายย่อย และภาคบริการ แรงงานกลุ่มนี้ไม่มีสวัสดิการหรือประกันสังคมรองรับ เมื่อเกิดวิกฤตและกำลังซื้อในประเทศหดตัว พวกเขาอาจไม่ถูกบันทึกในสถิติคนว่างงาน แต่จะเผชิญกับการสูญเสียรายได้อย่างรุนแรงผ่านชั่วโมงการทำงานที่ลดลง หรือยอดขายรายวันที่ลดลงอย่างฮวบฮาบ การวิเคราะห์ตลาดแรงงานไทยจึงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องชั่วโมงทำงานควบคู่ไปกับอัตราการว่างงานเสมอ

รูปภาพที่ 6 แสดงสัดส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือนในแต่ละรายการ ปี 2568

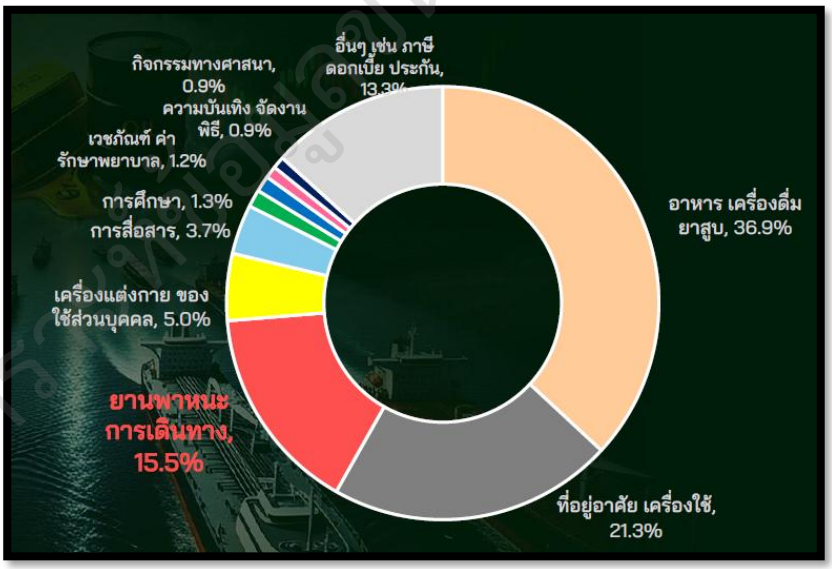

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “ทิศทางเศรษฐกิจโลกและไทย” จากศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch)

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch)

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

6. การวิเคราะห์รายอุตสาหกรรม (Sectoral Analysis)

เพื่อคาดการณ์ความต้องการแรงงานได้อย่างแม่นยำ จำเป็นต้องแยกแยะผลกระทบออกเป็นรายอุตสาหกรรม (Sector-by-Sector) ดังนี้

6.1 กลุ่มความเสี่ยงสูงและโดนผลกระทบซ้อน (High-Risk and Double-Shock Sectors)

6.1.1 ภาคขนส่ง โลจิสติกส์ และการผลิตที่ใช้พลังงานเข้มข้น

เช่น ปิโตรเคมี และวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น กลุ่มนี้รับผลกระทบโดยตรงจากต้นทุนเชื้อเพลิงและค่าไฟที่แพงขึ้น ธุรกิจอาจถูกบีบให้ต้องลดรอบการวิ่งรถ หรือลดกำลังการผลิต ส่งผลให้ความต้องการแรงงานในกลุ่มนี้ลดลง พนักงานขับรถหรือพนักงานฝ่ายผลิตอาจถูกลดการทำงานล่วงเวลา (Overtime: OT) อย่างมีนัยสำคัญ

ในมิติโลจิสติกส์และต้นทุนการขนส่ง ศูนย์วิจัย Krungthai COMPASS ระบุว่ากลุ่มธุรกิจขนส่งมีสัดส่วนต้นทุนน้ำมันต่อต้นทุนทั้งหมดในระดับที่สูงมาก (ดังแสดงในตารางที่ 2) โดยธุรกิจขนส่งผู้โดยสารทางถนนมีสัดส่วนต้นทุนน้ำมันสูงถึง 27.80% ขนส่งสินค้าทางทะเล 26.3% และขนส่งสินค้าทางถนน 20.0% ประกอบกับค่าระวางเรือจากไทยไปยังยุโรปที่ปรับเพิ่มขึ้นกว่า 24.0% จากการต้องเดินเรืออ้อมแหลมกู๊ดโฮป (Good Hope) ยิ่งทำให้ผู้ประกอบการในภาคขนส่งต้องรัดเข็มขัดและชะลอการจ้างงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากการขนส่งทางทะเลแล้ว ภาคโลจิสติกส์ยังเผชิญวิกฤตการขนส่งทางอากาศ (Air Freight) อย่างรุนแรง ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกรุงศรีระบุว่า การยกเลิกเที่ยวบินโดยสารกว่า 20,000 เที่ยวทั่วโลก และการปิดสนามบินฮับในตะวันออกกลาง ทำให้พื้นที่ระวางสินค้าใต้ท้องเครื่อง (Belly Cargo) หายไปจากระบบอย่างฉับพลัน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อต้นทุนและความล่าช้าในการส่งมอบสินค้ามูลค่าสูงและสินค้าที่ต้องการความรวดเร็ว เช่น ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ยาและเวชภัณฑ์ ในขณะเดียวกัน การอ้อมแหลมกู๊ดโฮปยังทำให้ตู้คอนเทนเนอร์แช่เย็น (Reefer) ต้องเผชิญกับค่าธรรมเนียมส่วนเพิ่มที่พุ่งสูงถึง 3,500 ดอลลาร์สหรัฐต่อตู้ และสร้างความเสี่ยงที่สินค้าเกษตรหรืออาหารสดจะเน่าเสียจากการตกค้างที่ท่าเรืออย่างไร้กำหนด ปัจจัยเหล่านี้จะบีบให้ผู้ประกอบการในสายการผลิตสินค้าดังกล่าวต้องชะลอการผลิต และนำไปสู่การตัดลดชั่วโมงการทำงานล่วงเวลา (OT) ของแรงงานในที่สุด

หากมองในมิติของวิกฤตห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมต่อเนื่องนั้น นอกเหนือจากค่าไฟที่แพงขึ้น ผู้ผลิตเม็ดพลาสติกยังต้องเผชิญปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบแนฟทา (Naphtha) จากตะวันออกกลาง โดยคาดว่าหากช่องแคบฮอร์มุซถูกปิดเป็นเวลา 3 เดือน จะทำให้กำลังการผลิตเอทิลีน (Ethylene) และโพรพิลีน (Propylene) ของไทยหายไปจากระบบราว 1.2 ล้านตัน หรือคิดเป็น 13.80% ของกำลังการผลิตทั้งหมด ปัจจัยนี้จะบีบส่วนต่างกำไร (Spread) ของผู้ผลิตให้แคบลงและส่งผลกระทบต่อเนื่องลุกลามไปยังการจ้างงานในอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ใช้พลาสติกเป็นวัตถุดิบหลัก เช่น บรรจุภัณฑ์ (คิดเป็น 40% ของการใช้เม็ดพลาสติกในประเทศ) ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนยานยนต์ และอุปกรณ์การแพทย์

6.1.2 ภาคการท่องเที่ยว การบิน และบริการ

กลุ่มนี้เผชิญผลกระทบซ้อน (Double Shock) คือ 1) ต้นทุนการดำเนินงานพุ่ง ได้แก่ ค่าน้ำมันเครื่องบินและค่าโรงแรม เป็นต้น และ 2) ลูกค้าน้อยลงอย่างมากจากค่าตั๋วเครื่องบินที่แพงขึ้นอย่างมากและความกังวลเรื่องสงคราม การจ้างงานในกลุ่มนี้จะเข้าสู่ภาวะชะงักงัน โรงแรมและสายการบินจะลดการรับพนักงานประจำและอาจมีการลดชั่วโมงการทำงานของพนักงานบริการลง

สงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ คือสาเหตุหลักที่ส่งผลให้ราคาน้ำมันอากาศยาน (Jet Fuel) พุ่งสูงขึ้นกว่า 100% (ดังแสดงแนวโน้มราคาที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในรูปภาพที่ 7) ทำให้ราคาตั๋วเครื่องบินในหลายเส้นทางปรับสูงขึ้นตามไปด้วย ศูนย์วิจัย Krungthai COMPASS ประเมินว่าหากสงครามยืดเยื้อ 3 เดือน (มีนาคมถึงพฤษภาคม 2569) ในส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบนั้น นอกจากผลกระทบทางตรงจากการหายไปของนักท่องเที่ยวตะวันออกกลางและอิสราเอลแล้ว ภาคการท่องเที่ยวยังได้รับผลกระทบทางอ้อมอย่างหนักจากกลุ่ม

นักท่องเที่ยวระยะไกล (Long Haul) ทั้งยุโรปและสหรัฐฯ ลดลงราว 50% และ 30% ตามลำดับ เนื่องจากไม่สามารถบินผ่านหรือเปลี่ยนเครื่องที่ Hub การบินในตะวันออกกลาง เช่น สนามบินดูไบ โดฮา และอาบูดาบีได้ สิ่งนี้จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อชั่วโมงการทำงานและรายได้ของแรงงานภาคบริการในจังหวัดท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ชลบุรี กระบี่ และภูเก็ต อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6.1.3 ภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

แม้ไม่ได้ใช้พลังงานเข้มข้นเท่าภาคอุตสาหกรรม แต่ภาคเกษตรถือเป็นแหล่งรองรับแรงงานนอกระบบที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ซึ่งกำลังเผชิญกับความเสี่ยงจากวิกฤตราคาและภาวะขาดแคลนปุ๋ยเคมี

ความเปราะบางของปัจจัยการผลิตสำคัญ ได้แก่ ปุ๋ยเคมีนั้น เกิดจากการที่ประเทศไทยมีสัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าปุ๋ยเคมีเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเลจากภูมิภาคอ่าวเปอร์เซีย (Persian Gulf Region) ในปี 2567 สูงถึง 27% ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่สูงเมื่อเทียบกับหลายประเทศ (ดังแสดงในรูปภาพที่ 8) และหากพิจารณาภาพรวมการนำเข้าจากประเทศในตะวันออกกลางทั้งหมด ในปี 2568 พบว่ามีสัดส่วนสูงถึง 34.0% ของปริมาณนำเข้าปุ๋ยเคมีทั้งหมดของไทย (ดังแสดงในรูปภาพที่ 9(a) และ 9(b)) โดยเฉพาะแม่ปุ๋ยไนโตรเจน (N) ที่นำเข้าจากตะวันออกกลางสูงถึง 55% (รายละเอียดสัดส่วนแหล่งนำเข้าจำแนกตามประเทศและแร่ธาตุดังแสดงในรูปภาพที่ 9(b)) แม้ในระยะสั้นจะมีสต็อกปุ๋ยสำรอง แต่หากสงครามยืดเยื้อจนถึงช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคม 2569 ซึ่งยังอยู่ในช่วงเพาะปลูกข้าวนาปี (คิดเป็น 76% ของผลผลิตข้าวทั้งหมด) จะเกิดความเสี่ยงในการขาดแคลนปุ๋ยอย่างรุนแรง

ในด้านผลกระทบต่อแรงงานเกษตรกร ต้นทุนปุ๋ยที่พุ่งสูงหรือการขาดแคลน จะบีบให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง ซึ่งส่งผลโดยตรงให้ปริมาณและคุณภาพผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ในท้ายที่สุดจะทำให้รายได้ของเกษตรกรที่เป็นแรงงานกลุ่มใหญ่และเปราะบางที่สุดของประเทศลดลงอย่างหนัก เป็นการซ้ำเติมปัญหากำลังซื้อในระบบเศรษฐกิจฐานรากให้หดตัวรุนแรงขึ้น

อย่างไรก็ตาม เพื่อรับมือกับต้นทุนที่พุ่งสูง ภาคการเกษตรจำเป็นต้องเร่งปรับพฤติกรรมโดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้วัตถุดิบและปัจจัยการผลิต เช่น การวิเคราะห์ดินและการใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณที่ตรงตามความต้องการของพืชแต่ละชนิดอย่างแท้จริง การปรับตัวดังกล่าวนอกจากช่วยลดภาระต้นทุนการนำเข้าที่แพงขึ้นแล้ว ยังเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยประคองระดับผลผลิตและปกป้องรายได้ของแรงงานภาคเกษตรในช่วงวิกฤต

6.1.4 ภาคการผลิตและส่งออกยานยนต์และชิ้นส่วน (Automotive Manufacturing and Exports)

อุตสาหกรรมยานยนต์ถือเป็นหนึ่งในฟันเฟืองหลักที่รองรับการจ้างงานจำนวนมหาศาลในประเทศไทย ซึ่งกำลังเผชิญความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญจากภาวะสงคราม ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch) ระบุว่าตลาดส่งออกรถยนต์ของไทยพึ่งพาภูมิภาคตะวันออกกลางในสัดส่วนที่สูงถึง 21.0% ของยอดส่งออกทั้งหมด (หรือราว 2 แสนคัน) วิกฤตความขัดแย้งที่ลุกลามทำให้ประเมินว่ายอดส่งออกรถยนต์รวมของไทยในปี 2569 มีแนวโน้มหดตัวลงถึง 8.1% (ลดลงเหลือเพียง 8.6 แสนคัน)

การหดตัวของยอดคำสั่งซื้อส่งออกจากตลาดหลักในระยะนี้ จะส่งผลกระทบทางตรงต่อสายการผลิตทั้งระบบ ทำให้โรงงานประกอบรถยนต์และเครือข่ายผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ (Tier 1, 2 และ 3) จำเป็นต้องบริหารจัดการต้นทุนอย่างเข้มงวดและปรับลดกำลังการผลิตตามอุปสงค์ที่หายไป แรงงานในภาคอุตสาหกรรมนี้จะได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ผ่านการถูกตัดรอบการทำงาน (Shift) และการลดชั่วโมงการทำงานล่วงเวลา (OT) ซึ่งแม้ในระยะสั้นอาจจะยังไม่นำไปสู่การเลิกจ้างพนักงานจำนวนมาก แต่ก็จะทำให้รายได้รวม (Total Take-home Pay) ของลูกจ้างในสายการผลิตหดตัวลงอย่างมีนัยสำคัญ

ระบบวิเคราะห์ของสภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทย

6.2 กลุ่มที่ประคองตัวได้หรือมีโอกาสเติบโต (Resilient or Benefiting Sectors)

6.2.1 ภาคการผลิตเพื่อการส่งออกและกลุ่มอุตสาหกรรมความมั่นคงทางอาหาร (Food Security Beneficiaries)

กลุ่มการผลิตเพื่อการส่งออกในภาคอิเล็กทรอนิกส์ แม้จะได้อานิสงส์จากเงินบาทที่อ่อนค่าซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก แต่ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch) ชี้ให้เห็นถึงภาพการเติบโตที่สวนทางกัน (K-shaped Divergence) ภายในอุตสาหกรรม โดยกลุ่มสินค้าเดิม เช่น แผงวงจรรวม (IC) และฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (HDD) มีแนวโน้มชะลอตัวลงอย่างชัดเจน จากอุปสงค์สินค้าไอทีโลกที่ลดลงและข้อจำกัดด้านห่วงโซ่อุปทาน เช่น ภาวะตึงตัวของก๊าซฮีเลียม (Helium) ที่เป็นต้นทุนสำคัญ ในขณะที่กลุ่มแผ่นวงจรพิมพ์ (PCB) และอุปกรณ์สื่อสาร กลับมีแนวโน้มเติบโตโดดเด่นจากการลงทุนขยายกำลังการผลิตของต่างชาติในไทย บริบทนี้จะบังคับให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน (Labour Reallocation) โดยแรงงานในสายการผลิต IC หรือ HDD อาจจะเสี่ยงถูกลดชั่วโมงทำงานล่วงเวลา (OT) ในขณะที่แรงงานกลุ่ม PCB จะเป็นที่ต้องการสูง ซึ่งผลักดันให้แรงงานต้องเร่งปรับทักษะเพื่อโยกย้ายสายงาน

อย่างไรก็ตาม กลุ่มที่มีโอกาสเติบโตอย่างโดดเด่นในภาพรวมท่ามกลางภาวะสงครามคือ กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร เนื่องจากวิกฤตครั้งนี้จะกระตุ้นให้เกิดความกังวลด้านความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ในระดับโลก ข้อมูลจากศูนย์วิจัย Krungthai COMPASS ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มประเทศตะวันออกกลางมีความเปราะบางด้านอาหารสูงมาก โดยสามารถผลิตสินค้าเกษตรและอาหารได้เฉลี่ยเพียงประมาณ 37.0% ของความต้องการบริโภคในประเทศทั้งหมด และมีอัตราการพึ่งพาตนเอง (Self-Sufficiency Ratio: SSR) ในสินค้าจำเป็นหลายชนิดในระดับต่ำ (ดังแสดงในรูปภาพที่ 10) สิ่งนี้เปิดโอกาสให้สินค้าส่งออกหลักของไทยกลายเป็นที่ต้องการสูง (ดังแสดงข้อมูลและสัดส่วนการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของไทยไปตะวันออกกลางในตารางที่ 3) ส่งผลบวกต่อการจ้างงานใหม่ในห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ข้าว เนื่องจากตะวันออกกลางผลิตข้าวได้เพียง 25% ของความต้องการบริโภค ทำให้ไทยมีโอกาสส่งออกเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยส่วนขาดนี้ (2) ทูน่ากระป๋องและอาหารทะเลแปรรูป ซึ่งเป็นสินค้าจำเป็นที่เก็บรักษาได้นาน ในขณะที่ตะวันออกกลางผลิตปลาได้เพียง 3.0% ของความต้องการบริโภคเท่านั้น และ (3) ไก่สดแช่เย็น แช่แข็งและแปรรูป โดยเฉพาะผู้ประกอบการโรงงานที่ได้รับมาตรฐานฮาลาล (Halal) จะได้รับประโยชน์อย่างชัดเจน

แรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะทรงตัว หรืออาจเกิดความต้องการจ้างงานชั่วคราวและการเพิ่มชั่วโมงทำงานล่วงเวลา (OT) เพื่อเร่งผลิตสินค้าให้ทันต่อคำสั่งซื้อ อย่างไรก็ตาม อานิสงส์นี้ยังคงมีความท้าทายจากต้นทุนโลจิสติกส์ ค่าระวางเรือ และค่าประกันภัยความเสี่ยงจากสงครามที่สูงขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการต้องบริหารจัดการอย่างระมัดระวัง โดยศูนย์วิจัย SCB EIC แนะนำว่าผู้ส่งออกควรเร่งกระจายตลาดส่งออกให้มีความหลากหลายมากขึ้น โดยอาจหันมาเน้นตลาดในภูมิภาคใกล้เคียง (Near-shoring) เพื่อย่นระยะเวลาการขนส่ง ลดความเสี่ยง และลดภาระค่าระวางเรือที่พุ่งสูง ควบคู่ไปกับการขยายตลาดภายในประเทศเพิ่มเติม เพื่อเป็นกันชนลดความผันผวนจากปัจจัยเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitics) กลยุทธ์การกระจายความเสี่ยงนี้จะช่วยให้ภาคการส่งออกสามารถประคองตัวและรักษาการจ้างงานไว้ได้อย่างยั่งยืนยิ่งขึ้น

6.2.2 อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านพลังงาน (Energy Transition and Renewables)

วิกฤตครั้งนี้ทำให้ทุกประเทศตระหนักว่า ความมั่นคงทางพลังงาน คือวาระเร่งด่วนเชิงยุทธศาสตร์ ที่ต้องได้รับความสำคัญสูงสุด นำไปสู่ความเร่งด่วนในการแสวงหาพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ และเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้า (EV) เป็นต้น สิ่งนี้จะกลายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการบุคลากรเฉพาะทาง ทั้งวิศวกรไฟฟ้า ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบกักเก็บพลังงาน และช่างเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสีเขียว (Green Energy) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างก้าวกระโดด

ระบบวิเคราะห์เอกสารอัตโนมัติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ตารางที่ 2 แสดงสัดส่วนต้นทุนน้ำมันของธุรกิจที่สำคัญในไทย ปี 2564

ประเภทธุรกิจ	สัดส่วนต้นทุนน้ำมันต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)
ขนส่งผู้โดยสารทางถนน	27.8
ขนส่งสินค้าทางทะเล	26.3
ขนส่งสินค้าทางถนน	20.0
ผลิตเหล็ก	7.2
ปูนซีเมนต์	6.8
ภาคธุรกิจของไทยโดยรวม	**5.5**

หมายเหตุ: 1. ดัดแปลงตารางจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “หากช่องแคบฮอร์มุซปิด 3 เดือน จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง?” จาก Krungthai COMPASS
2. รวบรวมและคำนวณโดย Krungthai COMPASS จาก Input-Output Table ในปี 2564 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (สศช.)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ (สศช.) และ Krungthai COMPASS

รูปภาพที่ 7 แสดงราคาเชื้อเพลิงทางอากาศ (Jet Fuel Price) เฉลี่ย ตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ – 13 มีนาคม 2569

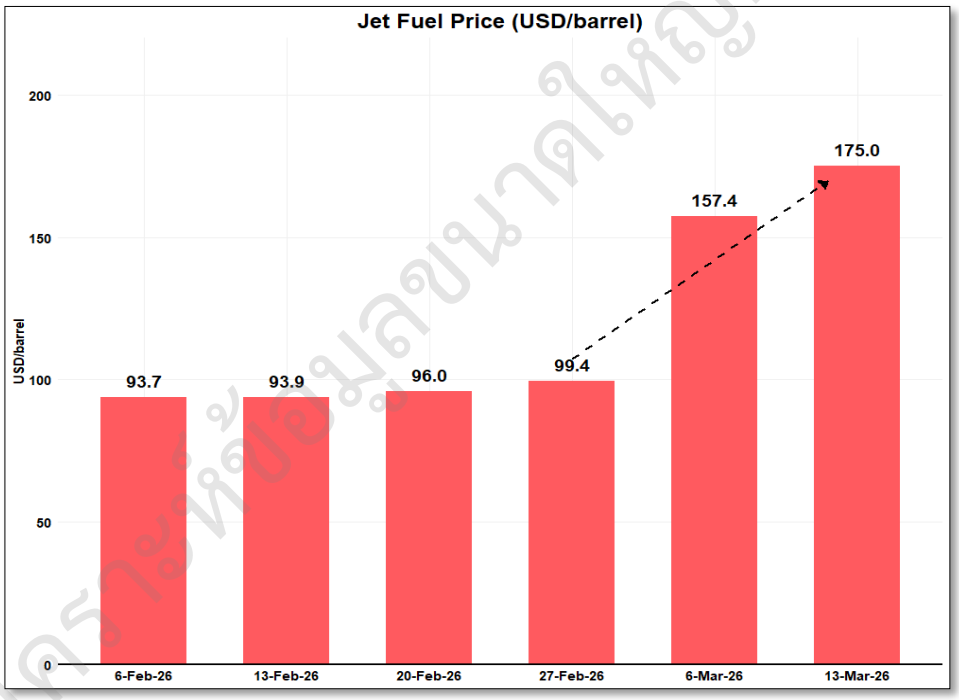

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “ทิศทางเศรษฐกิจโลกและไทย” จากศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch)

ที่มา: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (KResearch)

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ด้านแรงงาน

รูปภาพที่ 8 แสดงสัดส่วนการนำเข้าปุ๋ยเคมีของไทยเฉพาะเส้นทางขนส่งทางทะเล จากภูมิภาคอ่าวเปอร์เซีย (Persian Gulf Region) เทียบกับประเทศอื่น ๆ ปี 2567

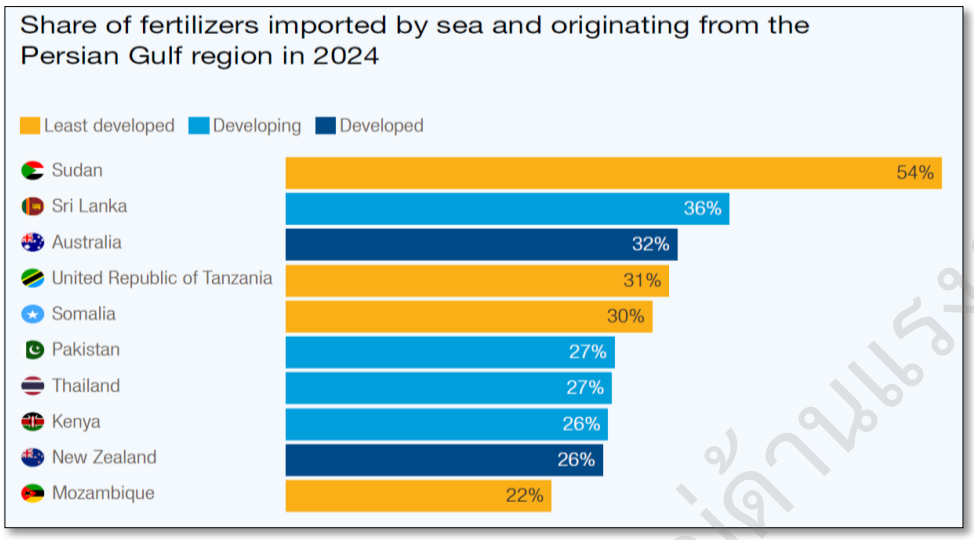

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “Strait of Hormuz Disruptions: Implications for Global Trade and Development” จาก United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

ที่มา: United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

รูปภาพที่ 9 แสดงปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมีของไทย (ล้านตัน) ตั้งแต่ ปี 2557-2568 และสัดส่วนแหล่งนำเข้าปุ๋ยเคมีของไทยจำแนกตามประเทศ ปี 2568

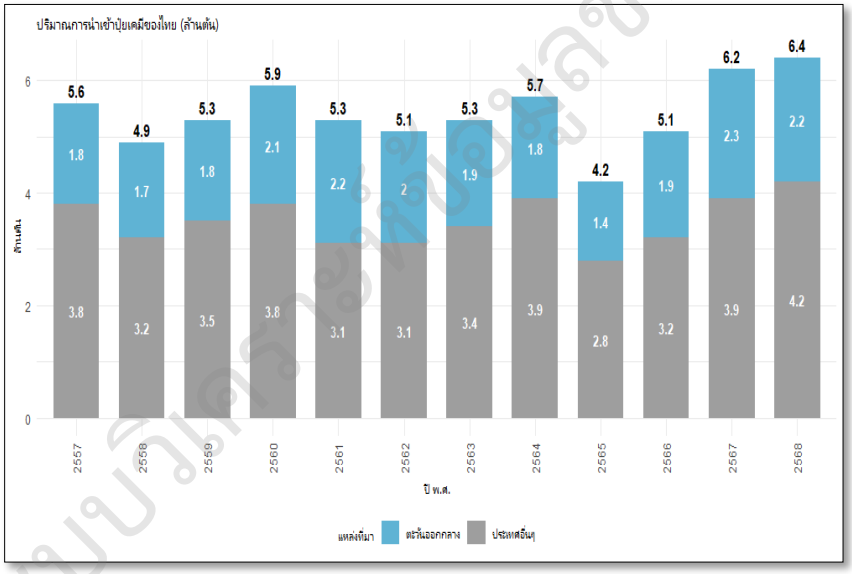

(a) แสดงปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมีของไทย (ล้านตัน) ตั้งแต่ปี 2557-2568

(b) แสดงสัดส่วนแหล่งนำเข้าปุ๋ยเคมีของไทย จำแนกตามประเทศ ปี 2568

หมายเหตุ: ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “หากช่องแคบฮอร์มุซปิด 3 เดือน จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง?” จาก Krungthai COMPASS

ที่มา: Krungthai COMPASS

ระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ด้านแรงงาน

รูปภาพที่ 10 แสดงอัตราการพึ่งพาตนเอง (Self-Sufficiency Ratio: SSR) ในสินค้าเกษตรและอาหารของกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ปี 2568

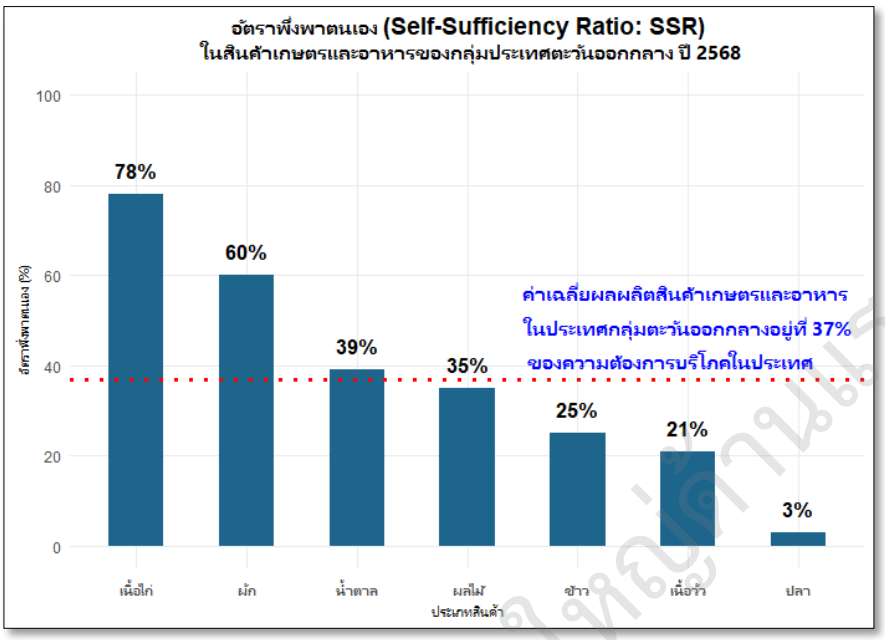

หมายเหตุ: 1. ดัดแปลงรูปภาพจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “หากช่องแคบฮอร์มุซปิด 3 เดือน จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง?” จาก Krungthai COMPASS

2. อัตราพึ่งพาตนเองด้านอาหารเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงสัดส่วนของปริมาณผลผลิตที่ผลิตได้ในประเทศต่อปริมาณความต้องการบริโภคในประเทศ โดย SSR < 100% หมายถึง ปริมาณการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ในประเทศและจำเป็นต้องนำเข้า

ที่มา: Krungthai COMPASS

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนการส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารของไทยไปตะวันออกกลาง ปี 2568

สินค้า	ไทยส่งออกไปตะวันออกกลาง (ล้านบาท)	สัดส่วนการส่งออกของไทยไปตะวันออกกลาง ปี 2568 (ร้อยละ)	อัตราการเติบโตการนำเข้าเฉลี่ย 4 ปีย้อนหลัง (2564-2567) ของตะวันออกกลาง (%)
ข้าว	20,005	13.5	17.3
อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป *(สัดส่วนทูน่ากระป๋อง 94%)*	16,285	13.0	4.5
ไก่	2,399	1.6	12.2
สินค้าเกษตรและอาหารอื่น ๆ	29,204	2.3	2.7
รวมสินค้าเกษตรและอาหาร	**67,893**	**4.0**	**3.6**

หมายเหตุ: 1. ดัดแปลงตารางจากบทวิเคราะห์ เรื่อง “หากช่องแคบฮอร์มุซปิด 3 เดือน จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง?” จาก Krungthai COMPASS

ที่มา: USDA, กระทรวงพาณิชย์, Trademap และ Krungthai COMPASS

7. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางรับมือ (Policy Recommendations and Mitigation)

ความท้าทายของไทยคือการประคองเศรษฐกิจระยะสั้นโดยไม่สร้างความบิดเบือนต่อโครงสร้างระยะยาว โดยควรกำหนดทิศทางนโยบายให้สอดคล้องกับระยะเวลาของผลกระทบ (Time-phased Impacts) ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ดังต่อไปนี้

7.1 สำหรับภาครัฐและนโยบายมหภาค

ภาครัฐถือเป็นกลไกสำคัญในการบรรเทาผลกระทบเชิงลบต่อระบบเศรษฐกิจ โดยจำเป็นต้องใช้นโยบายแบบผสมผสาน (Policy Mix) ที่ครอบคลุมทั้งมาตรการทางการคลัง นโยบายการเงิน และการดูแลตลาดแรงงาน เพื่อลดทอนแรงกระแทกจากภาวะเงินเฟ้อที่มีสาเหตุมาจากต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น พร้อมกับประคองการจ้างงานทั้งในและนอกระบบดังนี้

ระบบบริการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ด้านแรงงาน

- **การอุดหนุนแบบมุ่งเป้าตามกรอบเวลา (Time-bound Targeted Subsidies)**

รัฐควรเตรียมแผนรับมือกับต้นทุนที่จะพุ่งสูงในแต่ละช่วงเวลาอย่างชัดเจน เช่น การเตรียมรับมือราคาน้ำมันดีเซลที่อาจทะลุ 40 บาทต่อลิตรในช่วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม 2569 และเตรียมรับมือค่าไฟที่อาจปรับเพิ่มขึ้นแตะระดับมากกว่า 4 บาทต่อหน่วยไฟฟ้าในช่วงเดือนกันยายนถึงธันวาคม 2569 การอุดหนุนควรเจาะจงเฉพาะกลุ่มเปราะบางเพื่อหลีกเลี่ยงภาระทางการคลัง

ข้อเสนอแนะนี้สอดคล้องกับข้อจำกัดทางการคลังที่กำลังก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว ข้อมูลจาก World Bank ชี้ให้เห็นว่า การตรึงราคาน้ำมันดีเซลสร้างภาระทางการคลังสูงถึงราว 700 ล้านบาทต่อวัน ส่งผลให้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงติดลบอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ หนี้สาธารณะของไทยยังปรับตัวสูงขึ้นแตะระดับ 66.0% ของ GDP ซึ่งเข้าใกล้เพดานหนี้สาธารณะตามกฎหมายที่ 70% ทางด้าน SCB EIC ประเมินว่า หากราคาน้ำมันโลกปรับสูงขึ้นเป็นเวลานาน ฐานะของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง จะเสี่ยงขาดทุนมากขึ้น จนอาจกดดันให้ต้องลดภาระการอุดหนุนและทยอยปรับขึ้นราคาในที่สุด ดังนั้น การเปลี่ยนผ่านจากมาตรการอุดหนุนแบบเหมารวม (Blanket Subsidies) ไปสู่มาตรการอุดหนุนแบบเจาะจงเฉพาะกลุ่มเปราะบาง (Targeted Subsidies) จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อป้องกันวิกฤตทางการคลังในระยะยาว

- **การรักษาการจ้างงานและสร้างงานใหม่ (Employment Retention and Job Creation)**

เพื่อป้องกันไม่ให้ภาวะช็อกทางเศรษฐกิจลุกลามสู่วิกฤตการว่างงานระยะยาว ภาครัฐและกระทรวงแรงงานควรเปลี่ยนผ่านจากการให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า (Passive Policies) สู่การใช้นโยบายตลาดแรงงานเชิงรุก (Active Labour Market Policies: ALMPs) แบบผสมผสาน โดยมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

(1) มาตรการร่วมจ่ายค่าจ้างเพื่อพยุงการจ้างงาน (Wage Subsidy Co-payment)

ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการช่วยอุดหนุนค่าจ้างแรงงานในธุรกิจที่ได้รับผลกระทบรุนแรง เช่น โลจิสติกส์ ท่องเที่ยว และยานยนต์ โดยใช้รูปแบบร่วมจ่าย (Co-payment) เพื่อบรรเทาภาระต้นทุนของนายจ้าง ดังที่ ผศ.ดร. เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะผ่านการสัมภาษณ์กับสำนักข่าว The Standard ว่า รัฐควรช่วยจ่ายค่าจ้างบางส่วนแก่พนักงานที่เสี่ยงตกงาน โดยใช้รูปแบบร่วมจ่ายกับบริษัทในสัดส่วนที่เหมาะสม และในระยะยาวควรลดสัดส่วนการช่วยเหลือลงเป็นขั้นบันได (Sliding Scale) เช่น อุดหนุน 50% ในปีแรก และลดลงเป็น 25% ในปีถัดไป เพื่อลดภาระทางการคลัง ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นรูปแบบที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในช่วงวิกฤตโควิด-19 เช่น โครงการ Jobs Support Scheme (JSS) ของประเทศสิงคโปร์ และโครงการ Canada Emergency Wage Subsidy (CEWS) ของประเทศแคนาดา ที่มีการปรับลดสัดส่วนเงินอุดหนุนลงตามระยะเวลา (Tapering Support) เพื่อกระตุ้นให้ธุรกิจกลับมาพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

(2) การผูกมาตรการอุดหนุนกับการยกระดับทักษะ (Training-linked Retention Schemes)

อ้างอิงแนวทางจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) รัฐควรกำหนดเงื่อนไขให้สถานประกอบการที่รับเงินอุดหนุนค่าจ้าง ต้องฝึกอบรมทักษะใหม่ (Upskill/Reskill) ให้แก่พนักงานของตนตามจำนวนชั่วโมงทำงานที่ถูกลดลง (Idle Time) โดยกระทรวงแรงงานอาจสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมเพิ่มเติม ซึ่งเป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จมาแล้วในต่างประเทศ เช่น โครงการ FNE-Formation ของประเทศฝรั่งเศส และโครงการ Enhanced Training Support Package (ETSP) ของประเทศสิงคโปร์ เพื่อเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการยกระดับผลิตภาพ (Productivity) ของแรงงานไทย

(3) การเสริมสภาพคล่องแบบผูกพันกับการรักษาการจ้างงาน (Employment-tied Liquidity Support)

กระทรวงแรงงานควรบูรณาการกลไกของกองทุนประกันสังคมร่วมกับสถาบันการเงินของรัฐ ในการปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loans) ให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยมีเงื่อนไขสำคัญ คือ ห้ามเลิก

จ้างพนักงานเกินสัดส่วนที่กำหนด (No-layoff Condition) ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) และประสบความสำเร็จมาแล้วจากโครงการ Paycheck Protection Program (PPP) ของประเทศสหรัฐอเมริกา โครงการ Coronavirus Job Retention Scheme (Furlough) ของสหราชอาณาจักร และ โครงการ Kurzarbeit (Short-time Work) ของประเทศเยอรมนี มาตรการนี้จะช่วยแก้ปัญหาสภาพคล่องของภาคธุรกิจ ไปพร้อมกับการสร้างความมั่นคงในอาชีพให้แก่ลูกจ้าง

(4) การอุดหนุนการจ้างงานใหม่แบบมุ่งเป้า (Targeted Hiring Incentive)

เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบาง รัฐควรมีมาตรการกระตุ้นการจ้างงาน (Hiring Subsidies) โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือเงินอุดหนุนพิเศษแก่นายจ้างในอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโต เช่น อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูป หรือพลังงานสะอาด ที่ตกลงรับพนักงานที่ถูกเลิกจ้างจากอุตสาหกรรมอื่น หรือรับกลุ่มบัณฑิตจบใหม่เข้าทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) และโครงการที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ เช่น โครงการ Jobs Growth Incentive (JGI) ของประเทศสิงคโปร์ และโครงการ JobMaker Hiring Credit ของประเทศออสเตรเลีย เพื่อลดปัญหาการว่างงานเรื้อรังอันจะนำไปสู่ผลกระทบทางเศรษฐกิจในระยะยาว (Long-term Scarring)

(5) การบริหารจัดการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามอุตสาหกรรม (Cross-sectoral Job Matching)

ยกระดับแพลตฟอร์มของรัฐ เช่น แพลตฟอร์ม “ไทยมีงานทำ” ให้เป็นศูนย์กลางในการจับคู่งานแบบยืดหยุ่น เพื่ออำนวยความสะดวกในการโอนย้ายแรงงานชั่วคราว (Temporary Labour Transfer) จากกลุ่มธุรกิจที่ต้องลดกำลังการผลิต ไปสู่กลุ่มธุรกิจที่มีความต้องการแรงงานพุ่งสูงกะทันหัน โดยยังคงรักษาสถานะสัญญาจ้างกับนายจ้างเดิมไว้ และเมื่อวิกฤตคลี่คลาย พนักงานสามารถโอนย้ายกลับไปทำหน้าที่เดิมกับนายจ้างเดิมได้ทันที ซึ่งเป็นรูปแบบนวัตกรรมตลาดแรงงานที่ประสบความสำเร็จมาแล้วในช่วงวิกฤตโควิด-19 เช่น การโอนย้ายพนักงานสายการบินไปเป็นผู้ช่วยบุคลากรทางการแพทย์ (Care Ambassadors) ของประเทศสิงคโปร์ และโครงการการแบ่งปันพนักงานข้ามธุรกิจ (Shared Employee Model) ของประเทศจีน กลไกดังกล่าวจะช่วยสร้างความยืดหยุ่นให้ตลาดแรงงานและป้องกันปัญหาการปลดคนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

- **การบริหารห่วงโซ่อุปทานและโอกาสทางการค้า (Supply Chain and Trade Diplomacy)**

ภาครัฐควรเร่งเจรจาทางการทูตเพื่อเปิดช่องทางหรือระเบียงการค้า (Trade Corridors) ให้เรือสินค้าไทยสามารถส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารไปยังตะวันออกกลางได้ เพื่อคว้าโอกาสจากความกังวลด้านความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการสต็อกปุ๋ยเคมีล่วงหน้า เพื่อป้องกันภาวะขาดแคลนในช่วงฤดูเพาะปลูกข้าวนาปีในเดือนกันยายนเป็นต้นไป ซึ่งจะช่วยปกป้องรายได้ของแรงงานภาคเกษตรได้

- **มาตรการดูแลแรงงานนอกระบบ**

นอกเหนือจากประกันสังคมแล้ว รัฐควรเตรียมกลไกการเยียวยาและบรรเทาผลกระทบสำหรับแรงงานนอกระบบอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ มาตรการบรรเทาค่าครองชีพชั่วคราวแบบมุ่งเป้า เพื่อช่วยพยุงอำนาจซื้อของกลุ่มแรงงานที่มีรายได้น้อยซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากราคาพลังงานและอาหารที่พุ่งสูงขึ้น ตลอดจนโครงการจ้างงานสาธารณะในพื้นที่เป้าหมาย (Public Works Programs) เพื่อสร้างรายได้ทดแทนในพื้นที่หรือกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบรุนแรง อันเป็นการช่วยลดปัญหาการว่างงานแฝง และส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในระดับท้องถิ่นไปพร้อมกัน

- **นโยบายการเงินและการดูแลเงินเฟ้อ**

ธนาคารแห่งประเทศไทยควรทำหน้าที่ในการรักษาสมดุลเชิงนโยบาย (Policy Balance) ระหว่างการควบคุมเงินเฟ้อเพื่อป้องกันไม่ให้ราคาสินค้าพุ่งสูงอย่างต่อเนื่องและการประคองเศรษฐกิจไม่ให้เข้าสู่ภาวะชะงักงัน

ข้อมูลจาก KKP Research ชี้ให้เห็นถึงสัญญาณเชิงบวกว่า คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ได้เริ่มปรับจุดยืนให้มีความสมดุลมากขึ้น โดยให้น้ำหนักกับแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับเสถียรภาพด้านราคา

แทนแนวคิดเดิมที่เน้นเพียงการรักษาพื้นที่นโยบาย (Policy Space) โดยคาดการณ์ว่า กนง. จะคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ 1.0% สำหรับปี 2569 อย่างไรก็ตาม หากสถานการณ์สงครามยืดเยื้อและฉุดรั้งเศรษฐกิจให้ชะลอตัวมากกว่าที่ประเมินไว้ กนง. ควรมีความยืดหยุ่นในการพิจารณาปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้เพื่อช่วยพยุงเศรษฐกิจ

การดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยที่ยืดหยุ่นและรอบคอบนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำเติมภาระหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงในปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะกระทรวงพาณิชย์ ในการกำกับดูแลราคาสินค้าอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันไม่ให้ภาคเอกชนฉวยโอกาสปรับขึ้นราคาสินค้าเกินกว่าต้นทุนที่แท้จริง ซึ่งจะช่วยบรรเทาผลกระทบโดยตรงต่อค่าครองชีพของประชาชน

- **การดูแลอัตราแลกเปลี่ยน**

ธนาคารแห่งประเทศไทยควรปล่อยให้กลไกเงินบาทอ่อนค่าทำหน้าที่เป็นตัวซับแรงกระแทก (Shock Absorber) ต่อไป เพื่อประคองภาคการส่งออก แต่ควรบริหารจัดการไม่ให้ค่าเงินมีความผันผวนรุนแรงจนเกินไป (Excessive Volatility) เพื่อให้ผู้นำเข้าสามารถปรับตัวและวางแผนบริหารจัดการต้นทุนได้ทันสถานการณ์

7.2 สำหรับภาคธุรกิจและองค์กร (Human Resource Strategies)

ท่ามกลางความไม่แน่นอนของสถานการณ์สงครามและต้นทุนปัจจัยการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้น ภาคเอกชนจำเป็นต้องปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อรักษาอัตรากำไร (Profit Margin) ควบคู่ไปกับการปกป้องและรักษาบุคลากร โดยมุ่งเน้นความยืดหยุ่นและการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (Flexibility and Efficiency) ดังนี้

- **วางแผนตามฉากทัศน์ (Scenario Planning)**

ธุรกิจควรมีแผนสำรองเพื่อรองรับกรณีสงครามยืดเยื้อ โดยประเมินความเสี่ยงแบ่งเป็นระยะความรุนแรงในกรณีที่ยืดเยื้อหรือมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถปรับแผนกำลังคนและการจัดการกระแสเงินสดได้อย่างทันท่วงที

- **การกระจายความเสี่ยงด้านห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Diversification)**

ควรลดการพึ่งพาแหล่งวัตถุดิบจากตะวันออกกลางเพียงแหล่งเดียว เช่น ผู้ผลิตพลาสติกที่พึ่งพาแนฟทา (Naphtha) หรือธุรกิจเกษตรที่พึ่งพาปุ๋ยเคมี ควรเร่งหาแหล่งวัตถุดิบสำรองจากประเทศอื่นเพื่อป้องกันการหยุดชะงักของสายการผลิต ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเลิกจ้างชั่วคราวได้

- **การบริหารจัดการการเงินและต้นทุน (Financial and Cost Resilience)**

ความมั่นคงทางการเงินจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการบริหารจัดการการเงินและต้นทุนที่ดี ศูนย์วิจัย SCB EIC จึงแนะนำให้ภาคธุรกิจเร่งบริหารสภาพคล่องและกระแสเงินสดให้มีเพียงพอ ควบคุมต้นทุนและจัดการหนี้สินให้อยู่ในระดับที่บริหารจัดการได้ ควบคู่ไปกับการทำประกันความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาน้ำมัน (Fuel Hedging) และอัตราแลกเปลี่ยน รวมถึงการประเมินความเพียงพอและเพิ่มปริมาณสำรองวัตถุดิบสำคัญ (Buffer Stock) เพื่อรักษาความต่อเนื่องของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเป็นเกราะป้องกันไม่ให้องค์กรต้องใช้มาตรการปลดพนักงานเมื่อเผชิญภาวะช็อกทางต้นทุน

- **ยกระดับประสิทธิภาพพลังงานและปรับโครงสร้างกำลังคนแบบยืดหยุ่น (Agile Workforce)**

โดยเฉพาะธุรกิจบริการ ควรเน้นการฝึกทักษะให้พนักงานทำงานได้หลากหลาย (Multi-skilling) เช่น พนักงานต้อนรับสามารถช่วยงานส่วนหลังบ้านได้ เพื่อลดการสูญเสียพลังงานและสามารถสลับสับเปลี่ยนกำลังคนได้โดยไม่ต้องจ้างพนักงานพาร์ทไทม์เพิ่มในยามที่ต้องลดต้นทุน

7.3 สำหรับแรงงาน (Workforce Strategies)

ในระดับบุคคล ความไม่แน่นอนในตลาดแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้นจากเหตุการณ์สงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ นี้ทำให้แรงงานต้องตื่นตัวและปรับตัวเชิงรุก (Proactive Adaptation) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางอาชีพ ลดความเสี่ยงจากการถูกเลิกจ้าง และเตรียมความพร้อมสู่ภาคอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการก้าวข้ามวิกฤต ดังนี้

- **การเคลื่อนย้ายเข้าสู่กลุ่มอุตสาหกรรมที่ยังเติบโต**

  แรงงานควรเร่งพัฒนาทักษะและยกระดับทักษะ (Upskill/Reskill) เพื่อให้ตนเองพร้อมสำหรับการย้ายสายงาน (Mobility) โดยเป้าหมายที่ควรพิจารณาคือ ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพลังงานสะอาด รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมส่งออกเกี่ยวกับอาหารและเกษตรแปรรูป เช่น อาหารทะเลกระป๋องและไก่แปรรูป ที่กำลังมีความต้องการแรงงานสูง เพื่อรองรับคำสั่งซื้อจากต่างประเทศที่กังวลเรื่องความมั่นคงทางอาหาร

- **ทักษะข้ามสายงาน (Portable Skills)**

  แรงงานควรพัฒนาทักษะทางภาษา เครื่องมือดิจิทัล เทคโนโลยี AI และการบริหารโครงการ จะช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกันให้แรงงานสามารถอยู่รอดได้ในภาวะเศรษฐกิจผันผวนและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

8. บทสรุป

วิกฤตสงครามอิหร่าน-สหรัฐฯ ได้แปรสภาพจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์มาเป็นภาวะช็อกทางเศรษฐกิจโลก (Global Economic Shock) ที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประเทศไทย ด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาการนำเข้าพลังงานในระดับสูง วิกฤตครั้งนี้จึงส่งผ่านต้นทุนที่พุ่งสูงขึ้นเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโดยตรง กดดันให้เกิดภาวะเงินเฟ้อจากต้นทุน (Cost-push Inflation) และเพิ่มความเสี่ยงของการเกิดภาวะ Stagflation อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้กลไกค่าเงินบาทที่อ่อนค่าจะช่วยเป็นเบาะรองรับแรงกระแทกให้ภาคส่งออกได้บ้าง แต่ก็เปรียบเสมือนดาบสองคมที่ยิ่งทำให้ต้นทุนการนำเข้าพลังงานสูงขึ้น และไม่เพียงพอที่จะชดเชยอุปสงค์ในประเทศที่หดหาย รวมถึงข้อจำกัดในภาคการท่องเที่ยวที่เปราะบางต่อต้นทุนการเดินทาง

ในมิติของตลาดแรงงาน ผลกระทบทางฝั่งอุปทานในครั้งนี้จะไม่ปรากฏในรูปของการเลิกจ้างขนาดใหญ่ในทันที แต่จะซึมลึกผ่านการระงับการจ้างงานใหม่ ภาวะค่าจ้างโตไม่ทันค่าครองชีพ (Real-wage Squeeze) และการลดชั่วโมงการทำงานซึ่งสร้างความเปราะบางอย่างหนักต่อกลุ่มแรงงานนอกระบบกว่า 21 ล้านคน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่ถูกซ้ำเติมจากวิกฤตต้นทุนและภาวะขาดแคลนปุ๋ยเคมีนำเข้า นอกจากนี้ ผลกระทบรายอุตสาหกรรมยังมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานเข้มข้น ภาคบริการ และอุตสาหกรรมยานยนต์จะหดตัวอย่างรุนแรง ในขณะที่อุตสาหกรรมเกษตรและอาหารแปรรูปกลับได้รับอานิสงส์เชิงบวกและมีความต้องการจ้างงานเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับโอกาสด้านความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) จากภูมิภาคตะวันออกกลาง

ดังนั้น การก้าวผ่านวิกฤตนี้จึงควรมีการทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการเชิงนโยบาย ภาครัฐจำเป็นต้องเปลี่ยนผ่านสู่การใช้นโยบายตลาดแรงงานเชิงรุก (Active Labour Market Policies: ALMPs) โดยยกระดับมาตรการร่วมจ่ายค่าจ้างแบบขั้นบันได (Sliding Scale) การผูกมาตรการอุดหนุนเข้ากับการฝึกอบรมทักษะใหม่ (Training-linked Retention) และการบริหารจัดการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามอุตสาหกรรม ควบคู่ไปกับการใช้นโยบายการเงินและการดูแลอัตราแลกเปลี่ยนอย่างยืดหยุ่น รวมถึงการเร่งเจรจาทางการทูตเพื่อขยายระเบียงการค้า ในขณะที่ภาคเอกชนควรเร่งปรับตัวสู่การบริหารจัดการกำลังคนแบบยืดหยุ่น (Agile Workforce) การกระจายความเสี่ยงด้านแหล่งวัตถุดิบ และยกระดับประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เพื่อให้เศรษฐกิจและตลาดแรงงานไทยสามารถรับมือกับภาวะช็อกในระยะสั้นได้ โดยไม่สูญเสียศักยภาพในการเติบโตและป้องกันปัญหาการว่างงานเรื้อรังอันจะนำไปสู่ผลกระทบทางเศรษฐกิจในระยะยาว (Long-term Scarring)

****

ระบบสารสนเทศเพื่อการวิเคราะห์ตลาดแรงงาน